ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА КХАЛНАЬХА ЦIЕЙ — 8 МАРТ!

РСФСР ПИСАТЕЛИЙ ШОЛЛАГIЧА СЪЕЗДАГА

Деза новкъостий!

РСФСР-а йолча КПСС Центральни Комитета Бюрос дег тIара моаршал лу шуга, республика писателий шоллагIча съезда делегаташка а хIаьта шута гIолла Российски Федераце литература берригача деятелашка а.

Хьалхара учредительни съезд хинначул тIехьагIа дIадахача ялх шера писателий творчески хьинар айдара, цар мугIараш чIоагIдарай шердарай новкъостал деш, беркате болх баьб РСФСР писателий Союзо. Кхо эзар совгIа литератор чувоагIа хIанз вай республика писателий Союза — дуккхача къамий советски литература эггара йоккхагIеи хьинарегIеи йолча отрядех цхьаннена. ХIара шера тIа-тIа дукхагIа белгалйоалаши цхьан ашарахи ек литература тIа доккхагIча нохалех болча писателийи талант йолча кагирхойи оазаш.

Советски Россе халкъий дерригача меттала тоалуш латт художественни деша сийрда искусство. Цо ший низаш хьаийду халкъа творчества вахар телача хьастацкара, эрсий классически литература, вай мехка дерригача халкъий литература, дунен прогрессивни искусства башхадикача традицешкара. Советски писателаша хьаьй йоккха художественни произведенеш. Цар хьалкхебу коммунизм бахьан долаш къовсам лоаттабераш, социалистически Даьхен дикагIа бола патриоташ, бокъонца болча художественни чамах кхебу советски нах.

Владимир Ильич Ленина сийлахьдоккхача васкеташта тешаме долча советски халкъо толамс хьалъю коммунизм — лаьттан тIа эггара толашагIа йола общество. Вай ленински парте гIулакхий закон да «Дерригa а сага духьа, сага иразa» яха программни лозунг тIагIертта а лерраrIа a чакхдоахилга.

Беркатерча къахьегаме хьалкхеву керда саг. Цун белгалдоалаш дола гIулакхаш да коммунизма идеалашта, социалистически интернационализма принципашта мутIахьа хилар, общественни декхар чIоагIIа кхетадеш хилар, гIулакх творчески леладар, коллективизм йолаши новкъостал тIехь вIаши гIулакх деши хилар.

Вай общества материальни духовнии низаш дегIакхувлара юкъе доккха дакъа лоац советски интеллигенце. Социализм хьалъеча ерригача этапашка из иха а ихай, хIанз а йода халкъаца цхьана, партеца цхьана, цун кулгалца хьинаре къовсам лоаттабу цо коммунизма сийлахь-йоккхий идеалаш кхоачашъяр духьа. Советски интеллигенце мугIараштa юкъе лоархIамереи сий долеи моттиг лоац Советий Мехка писателаша. Цар хьашташи дагардараши айхха дувзаденна да халкъа хьаштаща, коммунистически идеалаш котъяхар духьа, лаьттан тIарча къахьегамхой ираза духьа лоаттабеча къовсамца.

Вахара турпалерча масалашца нах хьалкхебар, толашагIа, кердагIа дар чIоагIдари лорадари, дIахьалхашкахьа долхача вайна новкъарле еш мел дар хийра даккхар — хIара советски писатела декхар. Цун къахьегамеи гIулакхийи мах лакхагIа бар да халкъо уж могадар.

Советски литература дегIаахара ерригача опыто тахкаь а чIоагIъяь а я социалистически искусства произведеней маьхера кретереш: партели халкъали доаллача ленински принципашта тешаме хилар, вахарца хадаргбоаца бувзам лоаттабар, моастагIал долча буржуазни идеологе моллагIча а гIулакхашца машар боацаш хилар, бакъдолча хIамай дIаьхели дукха оагIоши коммунистически мировоззрене позицешкара нийсеи художество дика йолаши хьахьокхар.

Социалистически реализма традицеш лерттIа дIаяхьари дегIакхувлари — из ба вай дай-мехка литературо керда коталонаш йоахаргйола никъ.

Майрра новаторски наькъаш лехаш ца хилча хила йиш яц социалистически реализма искусство. Из хьа а хиннай ший чулоацамга диллача, ший общественни идеалашкеи лерхIарашкеи диллача новаторски йола кердача общества искусство санна. Коммунистически парте массаза хьал а лаьцад, хьал а лувц советски искусство йIаьхий еш йола новаторски гIулакхаш. Социалистически реализмо шерра никъ хьабиллаб вахарера гIулакхаш диззагIа а дог тешадеш а хьахьокха художника торо луш йола творчески инициатива, говзал, формай, стилий, жанрай массе тайпа оагIош хьагойтара. Идейности художественности вIашагIдала йиш йолаш яц.

Бокъонца вола деша художник массаза хила а хиннав, хург а ва идея йоацачеи политически нийса доацачеи, тIагIолларен кара хьеккха леладечеи гIулакхий чIоагIагIа вола моастагIа. Дагахьа хийра я цунна образий схематизми сийрда халкъа хозал йоацаш болча метта къели. Литература мотт — Iалаьмате доккха беркат, къахьегамхой духовно дегIакхувла бIаьхий хьаст. Из бIехбар — из да халкъа культура къийяр.

ЛерхIараши декхараши цаIаш хиларца вIашагIбувзабеннача советски литераторашта юкъе моттиг хила йиш яц литературацарча объективни доацача, субъективистски гIулакхашта, художественни произведеней мах беча хана хьисап ца хилара, наха хетараш теркал ца деш хилара.

СССР халкъий демократически культура маьхерча традицеех цаI сенах латт аьлча, из латт, халкъо кхетадеш хилар хара йола торонаш гаьнна тIехьа ца а йоахаш, нахага цар вахар чухь эггара бIарзагIеи лоархIамегIеи долчун хьакъехьа художник массаза а чIоагIIа дувца гIерташ хиларах. Из къаьстта а лоархIаме да вай замалахьа, советски наьха культурни боарам бустилга йоацаш лакхбенначеи хIаьта цар художественни чамаш хадданза дегIаухачеи эргадоахаш тоадечеи хана. Тахан халкъ къахьегама толамаш дахара тIахьехаш, коммунизм хьалъяра гIулакха тахан оарцагIйоалаш хила еза литература произведенеш.

Советски искусства деятелаша шоай керттера декхар лоархI халкъа гIулакх делгах, уж шоай декхар дизза кхетадеши цунна хьалхашка шоаш чIоагIIа бехктокхаме хеташи ба. Цар машар бац идейни шеконашцеи буржуазни идеологе гIулакхашцеи, нигилизмаи бIехачеи уйлащца, уж хьаьдла духьала ба искусстверча натурализмана, формализмана, абстракционистски галдахара.

Вай республика писателий Союза дерригa гIулакхаш дIахо а тIадерзадаь хила деза КПСС Программа тIа, парте съездийи КПСС ЦК июньски (1963 ш.) Пленумеи решенешка хьахьекха социалистически искусство дегIакхувлара ленински никъ чакхбаккхара. ТIагIертта а кIаьд ца луш а къовсам лоаттабанза баргбац советски литература идейни цIенали лакха художественни боарами бахьан долаш.

Шеко йолаш дац, Российски Федераце писателий Союзо деша художникий творчески общественни хьинар дIахо лакхдеча, принципиальни ларда тIа — искусство ленински кхетаяра ларда тIа берригача писателий содружество чIоагIъеча, литература къона кадраш йоакхонца хьалкхееча керда толамаш доахаргхиларах.

РСФСР-а йолча КПСС ЦК Бюрона лов советски Россе писателий шоллагIча съезда болх беркате хилар, из чIоагтIа дог тийша я, республика писателаша, вай мехка берригача литератораша а санна, шоай творчески низаш, шоай талант боарам боацаш чIоагIа халкъа мутIахьа а болаш гIулакх дара дIалургхиларах, коммунизм хьалъеча, сийлахь-йоккхача замалахьа хила хьакъ долаш йола керда произведенеш кхолларгхиларах.

РСФСР-а ЙОЛА КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА БЮРО

ДЕЗА ЦIЕЙ

Советски халкъо боккхача безамца дезду дунен халкъашта юкъера кхалнаьха Ди — 8 март. Эггара хьалха из ЦIей деззде лаьрхIад 1910 шера Клара Цеткина оттаяьча предложенех. ПаргIатои нийсхои бахьан, къам ший лоIаме хилара тIехьа, дерригача халкъий доттагIали ирази бахьан, лаьттан тIа чIоагтIа машар оттабар духьа лоаттабеча къовсама къахьегача кхалнаьха барт-цхьоагIои ди хинна дIаэттад 8 март. Цу дийнахьа хIара шера дунен тIарча кхалнаха итогаш ю шоашта карагIдаьннарий. ХIанз дуненна къаьгта бIаргагу кхалнаьха бокъонаш йизза Iалашъеш яр духхьал социалистически строй мара йоацилга.

Советски Iаьдало хьалххарча деношка денз маIача наха нийсса ерригa бокъонаш еннай кхалнаха. 1919 шера Владимир Ильич Ленина аьннад: «Советски Iаьдало дIадоладаь гIулакх хьалхашкахьа дахьа йиш хургьяц, нагахьа санна ерригача Россе гIолла бIаьш кхалнаха метта цу гIулакха юкъе дакъа лоацаш миллионаш а миллионаш а бола кхалнах ца хуле».

Советски кхалнах хьинаре дакъа лоацаш хьабоагIа вай мехка вахара дерригача доакъошка. Вай ноаной, наьшаш, йижарий берригача къахьегамхошца цхьана латаш хиннаб Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце котало бахьан, майра лораеш хиннаб социалистически коталонаш кхыча мехкий интервенташи фашистски захватчикаши чутIортарах. Дукха къахьегами хьинари лIаденнад советски кхалнаха социалистически экономика хьалкхееши культура дегIайоалаеши.

Тахан тайп-тайпарча къамех бола советски кхалнах хьинаре дакъа лоацаш ба парте керда Программа толамца кхоачашъяра. Цар шоай хьаькъал, низ, опыт дIалу коммунизм хьалъяра гIулакха. Фабрикашка, заводашка, колхозашка, совхозашка, промышленни установкаш лелаеча пульташка, Iилман лабораторешка, искусства паччахьалкхени общественни балхий даькъе — массанахьа а шоашта карагIдаьннаращца хестаю цар вай нана-Даьхе, лакха лоаттаду цун сийи лоархIами. Советски обществе кхалсаг мел лакха айяьй къаьгга хьагойт Николаева-Терешкова Валентинас космос карaерзаеча яьккхача коталоно.

Вай мехкарча кхалнаха иштта хьинаре дакъа лоац паччахьалкхеннеи социалистически экономикаи доал деча. Йиъ бIаь гаргга кхалсаг я СССР-а Лакхехьарча Совета депутат йолаш, хIама ца эшшаш кхо эзар кхалсаг я союзни автономни республикай Лакхехьарча Советий депутат, хIаьта 800 эзарнел совгIа кхалсаг моттигерча Советий депутат я. Миллионаш бола советски кхалнах инженераш, агрономаш, лораш, хьехархой болаш болх беш ба. Лакхера дешар йистедаьккхача специалисташта юкъе ахaнел совгIа бараш кхалнах ба Советски Союзе, хIаьта лораштеи хьехархоштеи юкъе — диъ даькъах кхо дакъа. Дукха советски кхалнах ба предприятей, колхозий, совхозий, дешара заведеней кулгалхой болаш, боккха Iилман болх беш.

Коммунистически парте, советски наха чIоагIа лоархI советски кхалнаха карагIдаьнна денал дола гIулакхаш. Къаьстта боча я вайцига кхалсаг-нана. Цо хьатIакхувш йола тIехье кхетаеш кIаьд ца луш хьегаш дола къа къонахчалеи турпалеи гIулакхашка кхоачадеш лакхдаьд. Итташ эзараш кхалнах ба «Нана-турпал» яха сийлен цIи енна, миллионаш ба «Наьна сий» яха ордени «Наьна медали» енна.

Пролетарски интернационализма принципашта тешаме болча советски кхалнаха бокъонца вежарашха барт-цхьоагIо лелаю социализма наькъаца болхача доазол дехьарча шоай йижаращца, хIаьта царна иштта лов эксплуатаценеи Iазапаи духьала, къахьегамхой овлангарча вахара хьашташ бахьан, общественеи дезалаи юкъе нийса бокъо хилара тIехьа, берий вахар тоадараи дикагIа йола кхоане царна IалашъяраитIехьа капиталистически, колониальни, шоай лоIаме доацача мехкашкарча кхалнаха лоаттабеча къовсаме толамаш дахар.

Овлангара хувцаденнад нохчийи гIалгIайи кхалнаьха вахар Советски Iаьдал эттача шерашка. Паччахьа замалахь цхьаккха бокъо йоацаш хинна уж, хIанз республика вахара дерригача доакъошка хьинаре дакъа лоацаш ба. Промышленносте дакъа лоацаш бола кхалнах 45 процент хул, хIаьта юртбоахаме — 37 процент. Коммунистически къахьегама цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш ба эзараш бола кхалнах. Тахан оаха укх номер тIа кепа тох Нохч - ГIалгIайчен кхалнаьха вахар мел чIоагIа эргадьннад дувцаш йола материалаш. Цар тешаяду бокъонца кхалнаьха кортамукъал, говзал, талант социализма хьалашка мара кхалнахага кхача йиш йоацилга.

Цхьабакъда, карагIдийнна толамаш доккхий дале а белгалдаккха деза республика кхалнаха юкъе беча балхаца хIанз а тIехь кхоачамбоацараш долга. Цхьаццайолча моттигашка гучадувл къаьнача заман во гIулакхаш, кхалсагаца леладу нийсхо йоаца хIамаш, кхалсага бокъонаш телхаелга, наьна сий ца лоархIилга. Иштта нийслу дукха истий кхувлаш, кхалсагах урдув доахаш йола моттигаш а. Цу тайпара гIулакхаш вIалла ла мегаргдац. Ценхаштта тоабе беза кхалнаха юкъе беш бола болх. Цахаддаш йоакхо е еза кхалсага. Халкъа боахама дерригача доакъошка, общественни политически вахара махулла дукхагIа юкъе оза беза кхалнах.

Доккхий декхараш латт кхалнахаца болх беча КПСС райкомий отделашта, кхалнаьха советашта хьалхашка. Партийни, профсоюзни, советски, комсомольски организацеш декхарийла я кхалнаха юкъера болх тоабара цахаддаш йоакхо е.

Цу хьакъехьа дика гIулакхаш чакхдаха торонаш я культпросветучреждеcней. Каст-каста вIашагIъювхка еза сакъердаме сайренаш. Пайдане хургда цига берригача дезала дакъа лаца йиш йолаш гIулакх вIаштIехьдоаккхе. ЧIоагIа терко е еза общественни кхача Iалашбара, кхалсаг цIагIарча совдолча балхех мукъаяккхара. ДукхагIа хьалъе еза берий бешамаш, ялсеш. Къаьстта терко е еза юрташкарча кхалнаьха цIагIара балхаш аттача дахара.

Советски кхалнах, массаза санна, дIахо а хьинаре дакъа лоацаш хургба вай мехка коммунизм хьалъеча.

Даькъала хилда дунен халкъашта юкъера кхалнаьха Ди — 8 март!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 28 (4042). | ШОАТТА, 6 март, 1965 шу. | Мах 2 кеп.

ПЛАН ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически ях а йоаржаь хьинаре къахьегаш я Грозненски ремонтно - механически завода цехий, участкай коллективаш. Яхьо хьинар совдоах. Валови продукци арахецара февраль бетта план завода болхлоша 100,4 процент кхоачашъяьй.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьннай нов. Калугина кулгалду мехкдаьтта оборудованена ремонт еча участка коллектив. Валови продукци арахецара бетта план 117,9 процент кхоачашъяьй, планал совгIа арахийцай массехк эзар сома маьха продукци. Иштта дика къахьегаш я нов. Антонова кулгалду шоллагIча цеха коллектив а.

Хьалхарча квартала план ши-кхо ди хьалха кхоачашъе лерхI завода болхлоша. Уж декхараш дизза кхоачашдара март бетта хьалхарча деношка къахьегама темпаш кхы тIа а лакхъеш ба уж.

К. МАГОМЕДОВ.

Грозненски химически комбината езача фракцей колоннашка хьинаре къахьегаш ба химикаш. ЧIоагIа чоалхане процесс я пирогаз цIенъяр. Цига цхьаккха хьовзам ца хулийташ болх беш дукха нах ба. Царех цаI ва Стромило Анатолий. 108-ча цехе болх беча химикашта юкъе балха тIа хьалха латтачарех ва из.

Сурта тIа: Стромило Анатолий прибор тоаеш воалл.

Е. Недеря сурт.

ШУРА СОВЙОАККХ

XX-ча партсъезда цIерахча юртбоахама артела Катаев Махьма керте латтача шурий-товарни ферма коллективо шийна хьалхашка доккхий социалистически декхараш оттадаьд. Шура яккхара а паччахьалкхенга йохкара а шера план бутт хьалха кхоачашъе лаьрхIад доярокаша. Укх Iан деношка дика хьокхамаш даха йиш хул соахка шортта доакъар Iалашдарах.

ХIанз а 2 эзар тонн хьажкIий силос я колхозе. Рационах телаш хилча кийчъяь лакхара дикал йола йол хьайбашта тоъаргъя май бутт боалцца. Цул совгIа, дика дерста дар хьайбаш Iа тIадоагIача хана. ХIанз боккхача безамца Iунал деш ба хьайбашта бежа Iуйи дояркаши.

Январь бетта баьккхар хьайбаш леладераша хьалхара толам. Шура йохкара план 115 процент кхоачашйир цар январь бетта, кхы а дукхагIа шура яьккхай феврале.

500 бежан да ферме, царех 160 бежан хIанз детташ да. Царна тел тайп-тайпара доакъараш: люцерна, суданка, силос, комбикорм. Иштта бизза пайда эц хьайбаш леладераша мочевинахи карбомидахи. Уж теха доакъар дика дуъ хьайбаша.

Семилетка укх тIеххьарча шера хьалхарча квартале графикал хьалха йоагIа ферма коллектив.

М. ТАНГИЕВ,

Шаьла района производственни управлене керттера зоотехник.

КХОАНЕН ДУХЬА ХЬАКХОЛЛА ТАХАНЕННА

РОССЕ ПИСАТЕЛИЙ ШОЛЛАГIА СЪЕЗД

МОСКВА, 3 март. (ТАСС). Шоай сий дола мисси, шоай керттера декхар лоархI тахан шоллагIча съезде вIашагIкхийттача Российски Федераце литератораша шоай дерригача гIулакхашца, уйлащца, хьинарца, — советски писатела чулоацам хулаш мел долчунца, — коммунизм хьалъяра сийлахь-доккха гIулакх кхоачашдарах. Деша художникий форум хьайийлар Йоккхача Кремлевски дворецe. Цу чу ва 429 делегат. Уж ба кхо эзар совгIача писателий эскаро бахнийта Россе дегIаухача дуккхача къамий литературай викалаш.

Iалаьмате дукха хьаьший ба зале: столицера болхлой, искусства мастераш, Iилмахой, партийни болхлой. Россе писателий форуме яьхкай ерригача союзни республикай писательски организацей делегацеш.

Съезда делегаташеи хьаьшашеи безаме тIаэц президиуме гучабаьнна новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Л. Ф. Ильичев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов.

Съезд хьаеллаш хьалхара дош оалаш къамаьл дир М. Шолохова.

Заседане дакъа лоацараша минута йист ца хулаш ха йоаккх байна писателаш дага а беха, цар сий деш.

Съезда балха органаш хорж: президиум, секретарнат, мандатнии редакционнии комиссеш.

Массава раьза а волаш сийлен президиуме хорж Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Президиум.

Укх тайпара ден повестка чIоагIъю:

1. «Советски литературен керда саг хьалкхевари» яха РСФСР писателий Союза правлене председатела Л. С. Соболева доклад.
2. Ревизионни комиссе доклад.
3. РСФСР писателий Союза кулгалду органаш СССР писателий IV-ча съезда бахийта делегаташ а хержар.

Залерча наха чIоагтIа деттача тIоаращца тIаийцар КПСС ЦК Президиума члена, РСФСР-а йолча КПСС ЦК бюро председатела хьалхарча заместитела А. П. Кириленкос Iодийша РСФСР-а йолча КПСС ЦК бюрогара съездага дайта моаршал.

«Советски литературеи керда саг хьалкхевари» яха доклад яра дош лу РСФСР писателий Союза правлене председатела Л. С. Соболевна.

МОСКВА, 4 март. (ТАСС). Iуйрийнарча заседане эггара хьалха къамаьл дир **М. Амира** (Татария). Ше къамаьл деча хана цо дийцар шин съезда юкъе дIадахача ялх шера татарски литература дегIадара хьакъехьа.

Дог тохадолийташ къамаьл дар тIемах йолча произведенешка керттера хила беза турпалера лостам, яхаш дийцача **М. Алексеева** (Москва) даьр. Майрал дегаца хийттаяр аьнна майрал хилац, аьлар оратора, тIема ханара турпалера пафос йоаеш, тIема шерашкара къематашн балаши долчча бесса язде гIерташ долча книжкашта критика а еш.

«Знание» яхача РСФСР обществa правлене председатель академик **И. Артоболевский** делегаташца дагаваьлар литературахи Iилмахи йолча ший уйлашта. Iилмани обществаи, Iилмани вахареи бувзамий хьакъехьа ше дувцаш, академика белгалдаьккхар, цу тайпара айхха бувзам литератураца а Iилман хилар. Из бувзам чIоагIбанза барг ца хилар белгал а даьккха оратора ший уйла тIаяхийтар литературе шин жанрана — Iилман-популярнии Iилман-фантастически.

Башкирски литературо толамца эшаю къоналгара кхерга даларца ювзаенна йолча дегIаухача ханара халонаш, аьлар **Н. Наджми** (Башкирия).

Эггара кагегIа, эггара безамегIа, эггара чIоагIа хIаман хам беш болча книжкаш дешарех дийцар ше къамаьл деш **А. Барто** (Москва). Стихаш дукха еза бераштa. МоллагIча моттиге, аьлар цо, юрта е городе юхасоцаде йиш я шута бер, цигга гIад а даха ешаргья шоана цо шоашта дукха дезача книжкаш тIара стихаш. Цхьабакъда, берашта йолча поэзецара гIулакхаш дукха дог хьоасташ дац. Цун кхоачамбоацараш — кхычарца тарьяла гIертилга, лаьца никъ Iовдала хилар. Цхьаккха дича а ара ца даьхача дардац, аьлар поэтесса, берий литература проблемаш ювцаш дола къаьстта журнал.

М. Румянцевас (Липецк) съезда делегатий уйла тIаерзайир моттигерча кепа йоазонна, белгала аьлча районни газеташа бахача наха еш йолча Iалаьмате йоккхача влиянена. Цхьабакъда, новкъа дале а, дукхагIа йолча хана газетий оагIонаш хьайийлача миллионаш болча дешараштa нийслу цIер-хозамаи моттийтеи хьабаь турпалаш тIабола произведенеш.

Драматургех дийцар ше къамаьл деш **В. Пименова** (Москва).

ЧIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар делегаташа **В. Полторацке** (Москва) Iойийшача мандатни комиссе докладага. Цо хоам бир съезда балхаца дакъа лоацаш 67 писательски организацегара делегаташ хиларах. Уж ба Российски Федерацерча 41 къаман викалаш. 1-гIа Учредительни съезд хиннача хана денз дIадахача укх ялх шера РСФСР 19 областе керда отделенеш хьайийлай, Союза членалла дIаийцав 849 саг. Россе литературни низаш дикка дегIа а даьхкад, чIоагI а деннад.

Делегатий состав ше йоапхаш докладчика белгалдаьккхар царна юкъе КПСС 321 члени членалла кандидати хилар. Советски писателаша доккха дакъа лоац мехка общественно - политически вахаре машар бахьан долаш лоаттабеча къовсаме.

Ше къамаьл деш Московски писательски организаце гIулакхехи декхарехи дийцар парте Московски городской комитета хьалхарча секретара **Н. Егорычева**.

Российски литература ший дуккхача тайп-тайпарча лостамашца тоадаларахи дегIадарахи дийцар сибирски писатела **А. Смердова**.

М. Цагараева (Къилбаседа ХIирашкахье) белгалъяьккхар тIеххьарча шерий атмосфера, бIарчча шерашка чуенна хинна правилаш яьста, кагьяь атмосфера из хиларах тарра.

Российски Федераце писателий цIерагIа **С. Орлова** хьадда протест кхайкайир нацистски зуламхошта тIакхувлга соцаде ФРГ правительство гIертара духьала.

Заседане Iодийшар Украина, Белоруссе, Туркмене писателашкара даьхка моаршалаш.

Сайрийнарча заседане иштта къамаьлаш дир **Н. Шундика** (Рязань), КПСС Ленинградски обкома хьалхарча секретара **В. Толстикова**, **А. Мартынова** (Мордовски АССР), ВЛКСМ ЦК секретара **С. Павлова**, кхычар.

КОММУНИСТИЧЕСКИИ БОЛХЛОЙИ ПАРТЕШ КОНСУЛЬТАТИВНО ВIАШАГIКХИЙТТАЧА ДАКЪА ЛАЬЦАРАША ВЬЕТНАМЕРЧА СОБЫТЕЕХ ЯЬ

ЗАЯВЛЕНИ

Коммунистически болхлойи партеш консультативно вIашагIкхийттача дакъа лоацараша укх шера 3-ча марта массава раьза а волаш заявлени тIаийцай Вьетнамерча событей хьакъехьа. Заявлене йизза текст лохе кепа тохаш я.

ВIаши хьаштдолча дешашта консультацеш яра Москве гулбеннача коммунистически болхлойи партей викалаша дерригача прогрессивнии машар безачеи низий, дуккхача адамий уйла тIаерзаю Къулбехьен Вьетнамера американски империализма тIема интервенци шеръяри Вьетнама Демократически Республикана духьалара цун агрессивни гIулакхаши бахьан долаш эттача кхерамерча гIулакхашта.

Американски империализм, къулбехьенвьетнамски патриотий кортамукъален болам тоIабе гIерташ ше леладеча гIулакхашка аьттув ца а боалаш, Вьетнама Демократически Республикана духьал гучахьа агресси лелаяра наькъа тIа эттай. Дунен халкъашта юкъерча бокъон элементарни нормаш телха а еш, эггара гIожагIчеи гуччахьарчеи формехьа колониалистски политика лелаю американски военщино. Социалистически Вьетнама территоре тIарча нах бахача пункташта оакхарий хьисапе чуеттача бомбаша дерригача дунен халкъашта юкъера хьал цIенхаштта толхаде тарлуш йола керда ситуаци оттаю Къулба-Малхбоален Азе.

Индокитая халкъий гIулакхашта США герзаца юкъегIертаро цу районерча шоай лоIаме йолча пачхьалкхений суверенитетаи территорей бIарчалаи кхерам тIатесса ца Iеш, цIенхаштта зулам ду машар чIоагIбара хьашташта а. Цо цIаькха а тешал ду империалистически реакце хьинар айлуш хилара, дунен тайп-тайпарча районашкара хьал толхаде гIерташ из хилара, социализма мехкашта, колониализмах мукъаяьннача пачхьалкхенашта духьала, халкъий кортамукъален болама духьала ерзаяь йола агрессивни акцеш цо лелаеш хилара.

Вьетнаме американски империализмо леладу гIулакхаш чIоагтIа харцахьа лоархI дерригача революционни, демократически, машар безача низаша. Колониальни Iазап тIера кхессачеи шоай лоIам чIоагIбар духьа къовсам лоаттабечеи халкъаша нийса мах бу цу гIулакхий царех къамий-кортамукъален болам низагIа тоIабе гIертилга, ший кхел ше къоастаяра йола хIара халкъа сийлахьа бокъо гуччахьа телхаелга а лоархIаш.

Коммунистически болхлойи партей викалаша дIахойт империалистически агрессена духьала къонахчал долаш къовсам лоаттабеча вежарашха долча Вьетнама Демократически Республика халкъа, Вьетнама къахьегамхой турпалерча Партена, Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта шоаш интернациональни уйланца мутIахьа хилар. Марксистско-ленински партеша шоай интернациональни декхар лоархI дерригa прогрессивнии демократически низаш вьетнамски халкъо ший паргIатои лоIами бахьан долаш лоаттабу турпалера къовсам цхьан бартаца хьаьдда хьаллаца оарцагIдоахилга. Оаха хьадех США-и цар сателлитийи герзашцара низаш Къулбехьен Вьетнамера сов чехка арадоахилга, Вьетнама Демократически Республиках тIемаца летар дутилга.

Москве вIашагIкхийтта коммунистически болхлойи партей викалаш ерригача коммунистически партешкеи социалистически мехкашкеи, къамий-кортамукъалени болхлойи болама дерригача низашка, машареи прогрессеи гIулакх хьаллоаттадеш мел барашка кхайк империалистически агрессена духьала, къамий лоIам бахьан долаш, халкъий машари кхерамзлеи бахьан долаш лоаттабеча хьинарерча къовсаме цхьоагIои гIулакхаши мутIахьали чIоагIдара уж тIа а хьехаш.

СИЙ ДОЛАШ ДА ШУН ГІУЛАКХХАШ, КХАЛНАХ!

КЕРТТЕРА ЛОР

Тхьоврре а йистедаьнчад балха ди. Цlабахаб цхьабола лораш, хlаьта а сатийна яц Грозерча № 6 йолча поликлинике. Поликлинике йоалаяьй хала цамогаш йола унахо Мукушева. Йолаш яц лор-гинеколог. Хала да унахочунна диагноз оттае. Цхьабакъда, ховш да поликлиника керттера лор Мальсагова Сосаркъий Мадина хиича цо диагноз сихха оттаергйолга. Ше тlаийбеш бола унахой а бита кабинете сихха хьачуяьлар Мадина. По диагноз оттайир—лораша унахочоа новкъостал дир, болх бе доладалийтар соцаш лаьтта дог.

Ишттa дола масалаш дуккха доаладе йиш я.

...1949 шу. Йистеяьккхай город Фрунзера Киргизски паччахьалкхен медицински институт. Лорал де балха хьожайир Фрунзерча городской больнице. Кънача лора ловра деррига ха. Цу хана денз дукха шераш дlадахад. Цхьабакъда, дика лар ца юташ дахадац уж шераш. Ден-бус болх беш, дешаш, наьха унахцlено лораеш хьаений лор.

Ший говзал лакхъе шин шера йолча Ростоверча клинически ординатуре деша яхар 1962-ча шера, хlаьта цига дешнаше а 1963-ча шера сайрийнара марксизма-ленинизма университет яьккхар. Кхы а дукхагlа хlама ха безам болча гlалгlай кхалсага хlара денна деш—цо хlанз а lомаю лора говзал.

ДоагГlача бесса сий ду Сосаркъий Мадинай Катаяма шlерахча поселке бахача наха. Нагахьа саг вац укхаза из ца йовзаш — дlайхача, безаме долча дешаца езайолийт цо ше. Укх шера хургдолча хоржамашка райсовета депутаталла кандидат оттаяьй Мальсагова. Из шозлагlа хорж.

Дукха ба тха поликлинике болх беш Мадинас новкъостал даь къона лораш. Цхьабакъда, нагахьа ше шек йолаш моттиг нийслойя Мадина ше а йоагlа кхыболча лорашка хатта. Ишттa сий деш, къахьегамхошта а поликлиника болхлошта а дукха езаш я Грозерча № 6 йолча поликлиника керттера лор Мальсагова Сосаркъий Мадина.

А. ЖУРЕНКОВ,
Грозерча № 6 йолча поликлиника лор-терапевт.

Сурта тlа: керттера лор Мальсагова Мадина картограммага хьожаш йоалл.

И. Плиева сурт.

Массаза а хьалха латташ

Цхьаккха а мехка яц кхалсаг общественни а пачхьалкхен а вахаре лоархlам болаш Советски Союзен социалистически мехкашкеи санна. СССР Лакхехьарча Совете депутат йолаш 390 кхалсаг я. Дерригача капиталистически мехкашка массайолча парламенташка хержарел дуккха дукхагlа хул уж. Союзни республикай Лакхехьарча Советашка а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а хержараш 741276 кхалсаг я. Из хул берригача депутатех 51 процент.

Йолаш яц халкъа боахаме, lилме, культуре кхалсаго ший говзал, ший талант хьа ца гойташ моттиг. СССР общественни производстве къахьегаш 47,6 миллион кхалсаг я, е берригa къахьегаш бараш лаьрхlача 48 процент ба уж. Промышленносте, гlишлошъеча, транспорте, бувзаме къахьегаш 39 процент кхалнах ба.

Шерра никъ хьабиййлаб Советски строя кхалнаха lилме дакъа лацара. Мехка lилман болхлоех 37 процент кхалнах ба, царех 800 саг академика, академе члена - корреспондента, профессора цlи енна я.

Керда вахар хьалдеча, общественни, пачхьалкхен, культурни декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лацар бахьан долаш доагГlаш дола сий ду Советски Даьхено вай кхалнаьха — турпалхой. Миллион совгlа болча советски кхалнаха еннай орденаш медалаши. 76 кхалсага — Советски Союза Турпала, хlаьта 2879-нена Социалистически Къахьегама Турпала цlи еннай. lилмаца, техника, литературе, искусстве толамаш дахарах ленински а пачхьалкхен а премеш еннай вай мехка 755 кхалсага.

ЧlоагГlа терко ю вайцига кхалсага - наьна. 73 эзар кхалсага еннай сий дола «Нана-турпал» яха цlи, хlаьта «Медаль материнства», «Материнская слава» яха ордеаш еннараш миллионаш кхалнах ба. Дунен цхьанна а мехка яц напеи бери лорадеш селла дукха учрежденеш вай мехка мара.

Дуккха сий дола, коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лоацаш кхалнах ба вай Нохч - ГlалгГlайчене а. Укх тlеххьарча кхаь шера халкъа боахаме къахьегаш бола кхалнах ворхl эзар саг дукхагlа хиннаб, из хул 98 эзар саг, цу даькъе промышленносте 45, юрта боахаме 37 процент.

Республике шерра баьржача коммунистически къахьегама тlехьарча боламе хьинаре дакъа лоац кхалнаха. Эггара хьалха из коммунистически къахьегама сий дола цlи елар Мария Яковлевна Паука кулгалдеча «Малгобекнефта» промыслана.

Мехкдьттаи химически промышленносте коммунистически къахьегама ударника цlи яккха яхье яьнна 6576 кхалсаг я. 2025-нена еннай из цlи. 100 кхалсага «РСФСР-а социалистически яхьа отличник» яха значок еннай, 143 коммунистически къахьегама коллективашта керте латт.

Боккхача безамца йоах республика къахьегамхоша производстве хьалха латтача кхалнаьха — «Малгобекнефта» НПУ мехкдаьтта перекачка оператора Л. Алтушкинай, «Горскнефта» НПУ оператора В. Егоровай, замерщица нов. Поповай, Гудермес станце дежурне В. М. Донсковай, локомотивни депо керттерча инженера Л. П. Кравченкой, «Чечингсельстрой» треста СМУ-4 штукатура Бакаева Казимата а кхычар а цlераш.

Юртбоахама болхлошта хьалхашка парте XXII-ча съездо оттадаь декхараш кхоачашдеча доккхий толамаш даьхад вай республикерча доахан леладеча кхалнаха. ДоагГlаш дола сий ду къахьегамхоша «Назрановский» совхоза доярка Барахоева Лемкай, Шаьла района «Джалка» яхача совхозерча Идалова Нурсета, «Шалинский» совхоза свинарка Михайлова Полинай, Грозненски опорно - хьокхама совхоза доярка Амаева Амината. Ермоловски оалхазарий совхоза lаьсий леладеча Кадырова Яхий, Грозненски района № 9 йолча сомий-баьца даарий совхоза бригадира Жерновицкая Марияй, кхы дукхачар.

Кlезига лоархlам бац вай кхалсага литературе а искусстве а. Хоза а говзалца а хьахьокх лоаман кхалсага образ ший стихашца Нохч-ГlалгГlай АССР писателий правлене Союза председатела поэтессас Раиса Ахматовас, ишттa З. Хамидовас, хlаьта театрай, филармоне сценаш тlарча артисткаша Т. Алиевас, А. Исаевас, М. Айдамировас, М. Шовхаловас, кхычар а.

Боккха болх бу республике кхалнаха къахьегамхой унахцlено лораяра. Эзараш бола кхалнах ба советски наьха унахцlено бахьан къовсам лоаттабеш. Республика медицински болхлоех 87,5 процент кхалнах ба. РСФСР-а заслуженни лор яха сий дола цlи еннай иттанена, хlаьта Нохч-ГlалгГlай АССР заслуженни лор яха цlи — иттанена. Боккхача безамца йоах вайцига лорий Т. К. Тангиевай, А. В. Воронцовай, О. Ф. Баклановай, Ф. Р. Мальсаговай, кхычар а цlераш.

358 кхалсаг я республике lилман болхло йолаш. Царна юкъе ба филологически lилмай кандидаташ М. Чантиева, Ф. Оздоева, Р. Долакова, технически lилмай кандидаташ З. Букс, Е. Левко, исторически lилмай кандидаташ З. Гойгова, Л. Гудантова, химически lилмай кандидат Е. Вольцова, кхыбараш.

Къонача тlехьенна дика кхетам луш хьехархой хиларах дlабайзаб республике заслуженни хьехархой Ф. В. Даутова, М. Х. Мальсагова, ишттa дуккха кхыбараш а.

Хьинаре дакъа лоац республикерча кхалнаха пачхьалкхен управлене а. 62 кхалсаг хержай Нохч-ГlалгГlай АССР Лакхехьарча Совете. Царна юкъе ба республика Министрий Совета председатела заместитель Т. Б. Кодзоева, Социалистически Къахьегама Турпал Т. Б. Летковская, Грозненски юрта райисполкома председатель Т. М. Эсенбаева, КПСС Заводской райкома секретарь В. М. Ляпина. 3582 кхалсаг я республике районни Советашка депутаталла хержа.

ЧlоагГlа терко ю вайцига кхалсаганаьна. Берах болча кхалнаха бер далехьа а бер даьчул тlехьагlа а 56 дийнахьа декретни отпускаш тел. Берий яслейи бешийи йоккха сеть я хьайийла.

СССР Лакхехьарча Совета V-ча сессе 1965-ча шера оттаьча плана тlа дукха пункташ я вай кхалнаха чlоагГlа лоархlам беш. Соахкарчул дукхагlа миллиардаш сомаш хьахийцад пачхьалкхено керда берий бешамаш, яслеш хьалъе, школе дlаьхдаьча ден группаш яхка, дуккха бераш долча а цхьаь болча а ноаношта пособена лаьрхlа. Хlанз пособеш ийдергда берах йолча колхозхочо-кхалсаго а.

Советски кхалнах машар бахьан къовсам лоаттабечарца хьалхарча мугlарашца ба. Уж ба 88 мехкара кхалнах юкъебоагlача МДФЖ членаш. Цар хьинаре дакъа лоац машар чlоагlбара мероприятеш чакхйоахача, цахаддаш шербу интернациональни бувзам, дерригача дунен тlарча кхалнахацара доттагlал чlоагlду.

Пролетарски интернационализма уйланца кхебаь бола советски кхалнах кlоаргга вежарашха долча доттагlалца, шоай бокъо общество нийтагlалца, шоай бокъо общество нийса хургйолаш къовсам лоаттабеча капиталистически, колониальни, шоай лоlаме доацача мехкий кхалнахаца доттагlал леладеш ба.

Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха ди дездеш дерригача дунен тlарча кхалнаха хьагойт шоаш вахар, ираз, дерригача дунен тlа машар бахьан долаш доттагlал чlоагlде, шерде кийча болга хьахьокх цар.

Р. МАРХИЕВА,
КПСС Нохч-ГlалгГlай обкома кхалнаха юкъе беча балха отдела инструктор.

КЪОНА ЙОl— КАНДИДАТ

Грозерча машиннаькъа больнице ера йоl.

— Мала веза хьона? — хаьттар цунга вахтера.

— Больница боахама заведующи везар сона. Балха отта безам бар са—жоп делар цо.

Ишттa больнице балха ера нохчий къона йоl Закриева Рая. Бlу ца къожабеш моллагlа болх бора цо: ий дулар, нув хьокхар, зизаш кхедора. Цул тlехьагlа балха говзал караерзае лаьрхlар Раяс. Керттера лор В. С. Аветисов волча ера из.

— Санитаркалла болх бе безам бар са, — аьлар цо.

В. С. Аветисовна ховш дар цамогаш болча наха гlулакх делга Раяйна чlоагlа дукха дезилга, лор хила безам болаш из йолга. Раьза хилар керттера лор из цу балха яхийта, тешаш вар из шийна тlадилла гlулакх цо тешшаме чакхдоаккхаргхиларах.

...Хирургически операционни. Операци еш ва В. С. Аветисов. Цунна новкъостал деш, юхера дlа ца йоалаш я санитарка Рая.

—Тхона массанена дукха езаенна эхь-эздел долаш, ший болх безаш йола къона нохчий йоl Закриева Рая,— йоах Аветисова, соца къамаьл деш— ЧlоагГlа сий ду цун больницерча болхлоша.

Хlанз кагирхой сайрийнарча школе дешаш я Рая. Из йистеяьккхача медицински училище деша гlоргья, хlаьта цул тlехьагlа институте а яха лерхl.

Машиннаькъа больница болхлой коллективо Октябрьски районни Совета депутата кандидаталла оттаяьй Закриева Рая.

С. ВОРОНИН.

Сурта тlа: Р. Закриева.

Н. Яковлева сурт.

ХАРЖА УВТТАБУ

№ 32 йолча хоржамий участка агитпункте дукха нах гулбеннабар депутатий кандидаташца хоржархой вlашагlкхетара хетаьча собране.

Консервни комбината болхлочо Зотова Нина Петровнас шоай коллективо Грозненски горсовета депутатий кандидаталла оттаьча Клавдия Ивановна Губаревах дийцар.

Ишттa цига бар депутатий кандидаталла оттабаь кхы а кхалнах.

Харжархоша дукха наказаш тийлар хургболча депутаташта.

ЛОАМАН ЙОlЮ КХЕТАМ ЛУ

...1963-гlа шу. Кхоачашхилар дуккхача шерашка дагадаьлар — йистеьяккхар Нохч-ГlалгГlай пачхаьалкхен педагогически института историко-филологически факультет. Базоркина Мурада Хадижат болх бе хьожайир Грозерча № 15 йолча лоаман мехкарий деша багlача школа-интернате.

Болх мишта бергба-хьогl, аьнна уйла е езаш дацар—дика довзар хьехархочун декхар, цхьабакъда, йоахар Хадижата, сога енна класс-м со воспитатель хила езаш ма йий. Цхьабакъда, школа-интерната директора Фариза Вагаповна Даутовас аьйнача: тхо укхаза да, оаха массане а новкъостал дергда, дlайхача дешаша дог гlоздаьккхар. Дика новкъост хинна къонача хьехархочоа уллув дlаэттар республика заслуженни хьехархо йола Кодзоева Хаэбулата Марем а.

Доладелар хала а сакъердам бола а деноп. ЧlоагГlа раьза яр Хадижат ший балха. Балха сахьаташ йистедаьлча а болх дlаболабала дуккха ха хьалха йоагlаш бlаргагу Хадижат школе а йиlигаш яхача общежите а. Тlехь-тlехьагlа дукхагlа хулар дешархошта юкъе хьехархочун доттагlий, хlаьта хьехаш дешара шу йистедоаллаш гучадаьлар классе дешара тlехьабусараш геттара гlезигбеннилга.

Кердача дешара 1964—1965 шера дешархошца-йиlигашца цхьана оттайир ший балха план. Цар лаьрхlар дешара шу сакъердаме а цхьаккха дешархо дешара тlехьа ца вусаш а чакхдаккха. Хадижат воспитатель хьожаьйр 10-гlча «а» классе.

Хlара шера дешара ха мукъа йолча хана, къаьстта ахкан каникулаш йолаш, кхыча городе, форда тlа салаlа болх дешархой. Укх дешара шера дикагlа дешаш, сакъердаме салоlаш бола дешархой дешара шу йистедаьлча Ленинграде гlоргба.

...Хадижата гонахьа гулбелар дешархой. Тахан дукха дар цар шоай воспитательницаца дувца, дагадовла лезаш. 10-ча «а» класса дешархоша лаьрхlар хьалхара моттиг яккха а цхьаккха дешархо дешара тlехьа ца вусаш шу чакхдаккха а. Интернате цу класса дешархоех оалаш цхьа дош да: 10-ча «а» аьннадале, кхоачашдергда! Ишттa хила а хилар из. Йистедаьлар дешара ах шу — 10-ча «а» классе дешарах тlехьавусаш цхьаккха а саг вац. Цул совгlа, тlехдика дешаш ба Вахитова Рома, Валуева Луиза, Чабиева Ида, Ахматгиреева Лиля.

ЧlоагГlа безаш а сий деш а я Хадижат ший балха. Дукха еза Хадижат дешархошта а. Из тамаш а яц. Моллагlа сакъердаме хlама, дика иллеш, композиторах, писателах, дешархоша даьча моллагlча хаттарах жоп дала хов цунна. Шоай дикагlа йола доттагlа, лерттlа, кхетам луш йола хьехархо я царна къона гlалгГlай йоl Базоркина Мурада Хадижат!

Духхьал бераша кхетам баларах балац эздел долча йиlий болх. Цо хьинаре дакъа лоац школа-интерната общественни вахаре а— из месткома председатель я. Дика хьехархо, общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш из хилар бахьан долаш, цун вахар къоначарна хьоккхам болаш хиларах елар цунна соахка хиннача хьехархой конференце коммунистически къахьегама ударника сий дола цlи.

Хlанз Хадижат аспирантуре деша яха кандидатски минимум дlаяла кийчлуш я. Ираз долаш, сийрда хилба хьа никъ, Хадижат!

Ю. НИКОЛЕНКО,
Грозерча № 15 йолча школа-интерната завуч.

ГlИШЛОНХОЧУН ЦlИ—СИЙЛЕН ЦlИ

Бакаева Казимата къахьегама толамех лаьца. Из балха еча денз балха тlа цхьа гlалат даьннадац цунгара, йоах цар.

Балха говзал, навыкаш караерзаю дуккхача шерашка. Къона йолаш ейзар Бакаева Казимата гlишлонхочун сийлен професси, ер 17-гlа шу да цахаддаш цо из болх бу. Цул аттагlа йола профессеш дукха яр, хlаьта а цо раьза а йолаш карайийцар штукатура, маляра говзал. Ший белха говзал езаш, хьинар кхо ца деш къахьегаш я Казимат. Дукккхача шерашка ишттa дика цо къахьегарах Дудий Казимата укх шера РСФСР заслуженни гlишлонхо яха сийлен цlи елар. Дала доагlаш денна дика совгlат да из.

КЪАХЬЕГАМА КУЛГЕХ ДОККХА БЕРКАТ ДОАЛ

Октябрьски районерча № 3 йолча совхозе дукха гlишлош хьалъеча дакъа лоацаш хиннай Казимат. Дукха ха йоацаш цо дакъа а лоацаш хьалъяьй цига керда цехаш, мастерскеш, наха чуlе цlенош. Цу совхозе хьалъяь яла йоал керда столови. Цига де мел деза штукатура балхаш даь даьннад. Хlанз цига балхаш деш ба слесараш - монтажникаш.

Йовзий шоана Бакаева Казимат?— аьнна хаттар дир оаха царга. Гlишлош еча нагахьа саг хургвац из ца йовзаш, аьлар монтажникаша.

—Хьажал мел дика кхоачашбаьб из юкъе йолча бригада шоай болх. Цар хьахьокх бригадо яь штукатурка. Бакаева Казиматеи цун новкъостийи кулгех даьнна беркат да из, яхаш дувц цар. Цар даь штукатурни балхаш безам тlагlоргболаш да, Пенаш шаьра да.

СМУ-4 балха еча денз из юкъе йола коллектив даим хьалха латташ хьайоагlа. Итташ гlишлош хьалъеча дакъа лоацаш хиннай цар штукатурий бригада. Масала, Грозненски района № 15 йолча совхозе хьалъяьй шозза вlаштlараяь школа, шоллагlча совхозе хьалдаьд нах чубаха цlенош.

Новкъоста Якушева кулгалду бригада шозза вlаштlарадаь цlенош хьалдеш я хlанз № 2 йолча совхозе. Цига чуйнна штукатурни балхаш деш яр Бакаева Казимат, Бакаева Зайнап, Кагерманова Есихьат, Пайхаева Бицик, Тавбулатова Марет. Яхье баьнна къахьегаш ба кхалнах.

ЛИЙРХlАР КХОАЧАШХИЛАР

1948-ча шера январь бетта «ИртышГЭСстрой» хьалъеча тайп-тайпара балхаш кхоачашде яхар Казимат. Нов. Екимовас кулгалдеча штукатурий бригаде хьожайир из. Бригаде болх беш 25 болхло вар. Цаl санна массэва хьинаре къахьегаш вар яхаш дувц Казимата. Юххьанцаца цейоалаш бlарахьежар из штукатураша сиха кхоачашбеча балха. Хоза шаьрдора Екимова Евдокияс, цун бригадацарча болхлоша гlишлой пекаш.

ЧlоагГlа безаме тlаийцар из бригада членаша. Шоай балха говзал Казимата дlаlомаяра хьинар кхо ца деш къахьегаш вар бригада хlара член. Дукха ха ялалехьа толамца караерзайир цо из балха говзал. Йоккха опыт йолча ший новкъосташа санна дика кхоачашдора хьалхашка латта декхараш. Бархl шу совгlа ха яьккхар нов. Бакаева «ИртышГЭСстрой» болх беш. Цу юкъа бlаьш цlеношта, клубашта, учрежденешта штукатурка еш, басараш хьокхаш хилар из. Цу балхаца дика шаьрделар цун кулгаш. Хlанз Казимата массехк балха говзал я. Царех я штукатура, маляра мастера-плиточника говзалаш. Ший професси дукха езаш хиларга хьежжа дика да даьха къахьегама толамаш. Цунга хьежжа да тийнна совгlаташ, дукха я сийлен грамоташ, къахьегама книжка тlа дlа а яздеш дуккха баркалаш яьхад.

Дуккхача шерашка Казимата болх баьб «Устькаменогорскстрое» теплоэлектроцентраль хьалъеча. Цига а даим балха тlа хьалха латташ чакхъяьлар из.

БАЛХА ТlА СИЙ ДОЛАШ ВАР ДЕЗАЛАШТА ЮКЪЕ-ВЕЗА ВА

Балха смена йистеяьлча, сиха цlайодар Казимат. Цlагlа из чуярга хьежаш хулар бераш: йиlигаш Пата, Айдат, кlаьнк Аут. Казимата мар духхьашха мехкдаьттахо вар. Дика дезал ба уж оалар царех уж бовзача наха. Шоаш цlагlа болча хана дукха сахьаташ дlахьора Казимата ший балхах лаьца дувцаш. Ишттa безаме ший профессех лаьца цо дувцарах цун маьра а безам бахар гlишлош еча балха ваха. Тlаккха бетонщикалла балха вахар из. Цхьана балха дlа а болхар, цхьана юха чу а боагlар. Ишттa болх беш болча хана цlаьхха лазар а хинна велар мар. Дезала да а нана а хинна дlаоттайийзар Бакаева Казимата. Бераштa кхетам луш, ший хьинар кхы а совдаьккха къахьегаш я из хlанз.

Бераш доккха хиннад. Йоккхагlйолча Патас цlагlа хьожаш новкъостал ду. Вож бераш 4—6 классашка деша дагlа, яхаш доккхал деш дувц нов. Бакаевас.

ТХО ТlАНХУВШ ДАР — НАХА НХАЪ ХУЛАШ ДАР

Тхона, гlишлонхошта, боккха кхаъ хул наха чуlе оаха хьалдаь цlенош дикеи тlехдикеи да аьлча, йоах Казимата. Из ишттa да а да. Цунца болх беш бола кхалнах а йоккха балха опыт йолаш ба. Уж берригаш цо ший балхах кхетабаь ба. Цудухьа Казимата баркал яхаш ба ни. Кагерманова Есихьат, Бакаева Зайнап, Пайхаева Бицик, кхыбараш.

Бригадира, СМУ-4 начальника, кхычар чlоагГlа раьза болаш дувц йоах цар.

Дукха ха йоацаш № 13 йола профтехучилища чакх а яьккха цига балха баьхкар кхувш боагlа мехкарий. Цlаккха а гlишлош хьалъеча хинна бацар уж. Балха опыт яцар цар. Якушева кулгалдеча бригаде хьожабир уж. Эггара хьалха уж ший балхах кхетабе йолаелар Казимат. Хlанз дика караерзаяьй ни. Шубина Верас, Попова Надеждас, Донская Валяс, Самушкина Галяс, кхычар из балха говзал.

Укх шера хьалхарча шин бетта план тlеххоачашъяьй цар бригадо. 8-ча марта денна сийленца накъа а боагlаш хьинар кхы а совдаьккха къахьегаш ба гlишлонхой.

Башир ЧАХКИ.

Сурта тlа: (аьрдехьара аьттехьа) Кагерманова Есихьат, Бакаева Зайнап, Бакаева Казимат, Пайхаева Бицик, Тавбулатова Марет.

И. Плиева сурт.

МИХА ДУХЬАЛА

Инжи Аффлатон, талант йола египетски художница, эггара хьалха сона бlаргаяйра бе яьллар кисти палитрей а йоацаш, доккхача плаката гlадж а йолаш.

Афро-азиатски барт-цхьоагlон конференце дакъа лоацараш тlаболча автобусий колоннана накъа болхаш бар Каирера къахьегамхой. Малхи мухи а болаш декабрера ди дар. Демонстраце хьалхарча мугlаращца йолар тlехьашкахьа юхатесса талгlеш етташ санна бола lаьржа корта а болаш йола диткъоча дегlара къона кхалсаг. Инже плаката тlа яздаь дар:

«Машар! ДоттагГlал!».

Тlехьагlо тхо тийшар, Инжи Аффлатона цу лозунгех духхьал ший вахар лоархlаш хиларах. Англо-французски агресси а йолаенна ший даьхенна хала ха тlакхаьчача хана художницас ший произведенешка эгlазлоца гучадоахар колониализма акха гlулакхаш. Хlанз цо декхараш паргlато яьккхача наьха, маьрша, беркате къахьегаш боахкача наьха сурташ да.

Тхо художницай мастерске нийслу. Из я Замалекерча — Каира пальмови районерча дуккхаза вlаштlардаьча цlеношта юххье тlа яь кизагай нйче. Малх чулатт мастерске. Хьахоз нийчен кизагаел арахьа увгlа мух. Сийрда-lажагlа пластмасса юкъ а йолаш дола лоха истол, гергача маьлха бурилгашта тара дола сийрда-lажагlа гlайбилгаш тlадада дийца даь креслаш. Гуш да Инжи ший даьхен маьлха бесса басараш дукха дезаш хилар...

Тхона гобаьккха — хlанз а дlадоладаь мара доаца, хlанзле а Африкей Европеи выставкашка хиина, наха дезаденна, прессе дийца балхаши сурташи.

Укхаза да художницас эггара хьалха выставке дахьийта сурт «Паргlатонга яла гlерта га». Гlоарал дайна е эгlазлонна сеттача кхалсага кулгашта тара я цун ткъовронаш; чlоагlа баьнача михо мустбича санна болча цун хено лагадайт кхалсага ховха сетта дегl. Йоачан йоагlилга хойташ я баьде сигале, хеталу, чlоаггlа сетта латтача ткъоврангаш тlара йоачан хьоаеш хlанзхlанз тlоа сага болалу аьнна.

— Из ба са эггара хьалхара боккха болх. Сона дукха беза из, — йоах Инже.

Йиткъа юхь я художницай, сихха хьеду бlарг-цlацкъамаш, шийца къамаьл дечоа кlирденна бlарахьажа эхь ца хеташ да баьде жоггlара бlаргаш.

Сигал бесса сийна балха тlа дувхаду халат а дувхаш я из. Балхах чуийнна из йоаллача хана нийсделар тхо из йолча.

Инже дувц, ший да — Каирски университете декан ва, хlаьта нана — «чlоагlа хьинар долаш а я, къаьнарча великосветски египетски общество моллагlа а лелалуш дола гlулакх кхалсага ца мегийташ йола традицеш дlа а кхайса, торгови фирма вlашагlъелла эггара хьалхара кхалсаг а хиннай» яхаш. Инжена рисоване урокаш тийннай ший хана чlоагlа цlи хеза хиннача художника Камель Эль Тильмиссане.

— Цо чlоаггlа могадора сона сайна хеташ дола хlамаш аз кlада тlа хьахьокхар, хlаьта цунна ловра реалист хиннача Левитанагара а ишттa Монэ Клодагара а со хьаlомаялар,— йоах Аффлатона.

Сона дийцар, Инже дилла цхьа сурт ший хана цlи хезача египетски миллионера Аббуда сесаго — белгала цу сурто «бозбуачал» даь йолча цо, ийца а ийца, из ваь ди белгалдоаккхача хана цунна совгlата дала лаьрхlад, яхаш. Аббуд цецваьккхар цу совгlато: цун ший, Аббуда, шекара кхашка беча халача балхо гlоарал доадаь болча кхал а маlа а болхлой сурт. Шийна тlакхаьчача «Пикантни хьала» кlалхаръяьлар миллионера сесаг, сурт ше сендухьа ийцал укх дешашца мар дlакхета а веш: «Сурт хlанз выставке хьал а улларгдац, цо хlанз восстани яра тlахьехаш болхлошка кхайкарал а дерггдац».

— Аз сурт дулл вахаре сайна бlаргагучун, сайна холучун, айса уйла ечун, — йоах Инже.

Кlада тlа йилла я кlирвенна бlарахьежача, цlенхаштта хьал-lо эза бlарг-цlацкъамаш а долаш волча сага юхь. ФуннагГlа дале а цхьа хlама художницайна шийна тара да цун.

— Да? Воша? Гаргара саг?

— Воша. Къовсамга гlоллара: Кенерча, Аденерча, Киперча тlема базашта духьаларча демонстраце дакъа лоацаш хиннар ва из. «Къовсамхо» аьнна цlи еннай аз цу портрета.

Ший сурташ долчча бесса дувца а оттанзар художница. Хьалха даха а сенна дезаргда, масала, «Паргlатонга яла гlерта га» тоlадаь доаллача халкъо ший лоlам бахьан долаш лоаттабу къовсам хьахьокхаш хилар?

Инжи Аффлатона сурташа хьахьокх паргlато бахьан долаш халкъаша лоаттабеча къовсама хьакъехьа, классови къовсам баржаш хиларах цо еш йола уйлаш. Къовсам лоаттабеча Африка халкъашта художница чlоаггlа мутlахьа хилар гойташ да уж сурташ.

...Хеталу мастерске мух чухьийдача, шера lаьржа кхоллар — цхьан сурта тlа хьахьекхача кхалсага хьажа тlара мулайя дlакхессача санна, цхьаькха сурта тlарча зlамигача сага керта чеш кегадича санна. Цlенош чухийрца эттача гувнашта лалла хьалъотташ латтача цlеношта бlарахьежаш латт мулайя тlакхуллаш йола кхалсаг, хlанз гlа лайзза болхлой-гlишлонхой болча дlатlа а яха, цар мугlарагlа дlаотта йоалл аьнна хетийташ хьеж из бlара...

Кхалнаьха образаш ше хьаеш, художницас белгалйоаккхар, дlаяхача ханарча дуккхача мастераша санна, кхалсага мелал а йоацаш, цун низ ба. Хlаьта, египтянкий, ший ханарча кхалсага сурт ше дуллаш, Инжи Аффлатона цунца хьахьокх дерригача дунен тlа хьалха латтача кхалнахах доахкаш дола гlулакхаш, — хьинар, къонахчал, къовсамгахьара лоlам.

Египетски художницай произведеней турпалаш — революционни къовсам лоаттаберий мугlарашка, къамий-кортамукъален эскарий отрядашка, колониализмана духьаларчеи империализмана духьаларчеи демонстрацей колоннашка а этта миха духьала болх аьнна хеталу нах.

Екатерина ШЕВЕЛЕВА.
(АПН).

«СЕРДАЛО»
2-гlа оагl. 6 март 1965 шу.

КЕРТТЕРА ЧІОАГІАЛО

Керда юкъахьаьрех цхьаІ я Надтеречни район. Сенца дІаболабаьб ший болх парте райкома? Хьалхашка латта декхараш кхоачашделга вІаштІехьдаккха, цу гІулакха къахьегамхой оарцагІбаха могаргдола нах районни организацешта керте оттабарца.

Из деча ханна гІулакх лелалургдолча секретарашца чІоагІйир района юкъхьанцара партийни организацеш а. Бакъда кадраш дІанийсъяра гІулакха юкъь мара яц. ЛоархІам болаш да берригa болхлой творчески къахьегаш хилар, инициатива дІайолаяр. Советски боахама органаши юкъхьанцара партийни организацеши чІоагІъеш, парте райкомо цар балха тІахьожам а лоаттабу, царна практически новкъостал а ду, керттера декхараш кхоачашдеча хана цар вІаши новкъостал делга вІаштІехьдоакхх.

Парте райкома эггара хьалхара практически гІа бар района совхозашеи промышленни предприятешеи беча балха анализ яр, эггара хьалхагІа тІехьабусача боахамий балха. Цу анализа итогаш райкома бюро йийцар совхозийи предприятейи болх тоабара тІадерзадаь йола гІулакхаш тІайийцар.

Коммунистий хьинар хадданза лакхдара парте райкомои цун бюроси йизза кхоачашъю парте вахара ленински нормаши принципаши, дегІайоалаю партена чура демократи, хььдда дІадоах КПСС Устав телхадеш мел дар.

Коммунисташа партийни вахареи партийни организацей балхен дешаш дувцача а къоастадеча а дизза дакъа лоацаргдола, шоашта хетар паргІатта дувцаргдола, кхера а ца кхераш моллагІча болхлочоа критика ергйола, цар шоай предложенеш юкъейоалаергйола хьал хилийта гІерт парте райком.

Цу хьакъе боккха лоархІам болаш я юкъхьанцара партийни организацеш. Цудухьа ший хьалхарча дешошкеха а парте райкомо лостам тел юкъхьанцарча партийни организацей балха, уж производства дешашка хьожаргйолаш, цар администраце беча балха тІахьожам лоаттабергболаш, коллективашта юкъе цар кхетама болх дикагІа бергболаш.

Боахама органашка гІолла хьалхле лелаеш йола орган я парте райком, из декхарийла я уж органаш чІоагІъе а царна лостам тела а. Цунца дувзаденна райкомо лакхбу шоашта тІадиллача гІулакха советскии боахамийи болхлой бехктокхам, боккха лоархІам болаш дешаш къоастадара юкъеоз дуккха бола нах.

ХІаьта из дулургдац юкъхьанцарча партийни организацей новкъосталца, коммунистий хьинарца мара. Парте райкома чІоагІало юкъхьанцара партийни организацеш я. Цар дукхагІа инициатива хургйолаш, керттера дешаш шоаш къоастадергдолаш йоакхо ю парте райкомо.

Духхьала дІаала доагІа дукха ха йоаццаш а тІехьа цхьайолча партийни организацеша дукхагІча даькъе производственни управленей парткомаша могадаь дешаш дувцаш хилар, хІаьта боахама чухь де дезаш а къоастаде дезаш а дар фуд, совхоза а колхоза а болхлой фу де дага долаш бах партийни организацега ца кхоачаш дусар.

Тха района юрта боахам баьннаб интенсификаци яра рельсаш тІа КПСС ЦК октябрьски ноябрьски Плёнумаша шердир цунна тІадолха наькъаш, наьха инициатива ехкаш мел дар юрта боахама производство чехкагІа дегІайоалае йиш хулийтача йоккхийча торонех пайда эцара духьале еш мел дар новкъара дІадаькхар.

Парте райкомаш болх беш я

ХІанз парте райкомо хадданза йоакхо ю моттигерча хьалий, дуккхача шерашка хьахиннача практика, опыта, Іилмана карагІдаьннарий лоархІам а беш, дІаювча культурай структура оттаяра. Цу гІулакхий ларде латт эггара хьалха паччахьалкхен заказ, мехка хьашташ диззагІа Іалашдар.

Долла хІама дика дар: техникана ремонт яри цунах пайда эцари, культураш дикагІча технологех кхеяр — из я парте райкомо, коммунисташа, юрта боахама берригача болхлоша еш йола йоакхо. Технологически карташ де лерхІачоа тІавуга никъ хинна района ерригача совхозашка дІаоттаргдолаш хІама де гІерт тхо. Кхашкара дикагІа йола технологи, хІара участкана, культурана йола агротехника, культураш дІаювча хана техникахи наьха ресурсаехи эггара дикагІа пайда эцар — уж да хІанз района болхлоша керттера шоай уйла тІаяхийтараш.

БІаьстанга кийчлуш чІоагІа къахьег тха района ахархоша. БІаьсти культураш дІаера кийчъенна яьннай «Знаменскийн» «Гвардейскийн» совхозаш, 20-ча феврале ерригa тракторашi юрта боахама машинаши ремонт яь яьлар.

Семилетка чакхйоалача шера культураш чІоагІа хьувкъаргйола лард йоллара — бІаьстанна бокъонца йола кийчо яйтара тІаберзабу райкомо партийни организацейи юрта Советийи болх, совхозий болхлой берригa къахьегам.

Технически прогресс яра, тІа-тІа дукхагІа мехкдаьттеи гази яккхара тІехьа къовсам лоаттабу Горагорска мехкдаьттахоша. ДукхагІа йолча предприятеша толамца кхоачашдир 1964 шера шоаш тІайийца хинна социалистически декхараш.

Цхьабакъда, цхьайолча коллективаша шоаш денна дош кхоачашданзар. Цудухьа парте райкомо терко ю бетта, квартала, шера йоагІа план кхоачашъергйолаш цар къахьегара. Из де лерхІаш цу коллективай партийни организацешца цхьана организационни а кхетама а болх бу мехкдаьттахошта юкъе.

Ер да цох хьадаьнна беркат. «Горскнефта» НПУ коллективо январи феврали беттай планаш ханал хьалха кхоачашйир, планал тІех эзараш тоннаш мехкдаьттеи гази елар.

ХьалхагІа план кхоачаш ца юлуш хиннача тохкама кІоарга бурув тохача Іаьлий - Юртарча конторо бетта йоагІа план 25-ча феврале кхоачашйир. Дика толамаш даьхад мастераш. Я. И. Гурини В. Г. Дядюченкои керте латтача а кхыйолча а бригадаша.

Промышленносте уж толамаш дахара даькъе доккха хІама даьд партийни организацеша, производства керттерча участкашка латтача коммунисташа.

Оаха хадданза йоакхо ю идеологически балха ерригa звенош тоаяра. Коммунисташта, берригача къахьегамхошта идейно-политически кхетам балара дешаша керттерчарех цхьа моттиг лоац парте райкома балха тІехь.

Дукха ха йоаццаш йоккха группа яхийтар политически дешар хьехаш беча балха тІехь партийни организацешта гІо дара. Цунах доккха беркат а даьлар.

Укх бетта 14 дийнахьа моттигерча Советашка къахьегамхой депутаташ хорж. Парте райкомо ший берригa низ тІабахийтаб уж лакха идейно-политически боарам болаш чекхъяхара, керда хержа Советаш боахамеи политически декхараш кхоачашдеча тхона чІоагІало а хинна дІаоттара.

Дукха хІама де дезаш я парте райком предприятешца, совхозашца, гІишлош еча организацешца беш бола болх тоабара.

Шоашта тІалатта бехктокхам дика кхета а беш, районни партийни организаце коммунисташа шоай берригa низ тІабохийтаргба района хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
КПСС Надтеречни райкома хьалхара секретарь.

ЛАЬТТАНА КІАЛХА ЛАР ЙОАХАРАШ

Абхазски Альпаш яхача лоамий йовхашка дукха я карстови гроташ, мугІарагІа хьалйоахка хьахараш, сталактиташцеи сталагмиташцеи, кхерах хьаяь йолча духьала эхкачеи пенех еттачеи хІамашца кийчъяь тамашне йоккхий а хоза а дворецаш.

Ерригсоюзни географически обществаи туризма Сухумски Іилматохкама институтеи цхьана яьча экспедице Кердача Афона йистошка тохкам баьб доккхалга диллача ше санна дар кхы доацаш долча, Иверски лоамах чакхдоалаш долча Анакопийски аьленна. Цу аьлен кІоаргача шахташа лаьттана кІалхарча Іалаьмате йоккхийча залашка кхоачаву. Царех эггара йоккхагІчо дІалоаца майда ах гектар хинна Іац, хІаьта шовзткъе итт метрга кхоачаш лакха а я из.

ЧІоаггІа хьекха йолча къилбаседехьарча босенах къайлагІа йоаллача къоргагІа хІанз цига бохалац алхха лоамашка лелара тІехбаьнна говза бола нах мара. Цхьабакъда, дукха ца говш искусственни никъ а баькха, духхьала санаторешкара тІакхача йиш хургья цу кхоллама архитектура тамашенашта.

Мокви яхача хина бассейне наха чІоагІа ювцаш я, халкъо дувцаш хьадоагІача хабарех, абхазски эпоса турпал даьлах лийта Абрскил чуваьллав, яхаш, йола хьахар. Тохкамбераште гучаьнна йовзаш йолча залайи галлерейи деррига дІоахал ши километр гаргга да. ХІанз дукха ха йоаццаш лер йоахараш кхы цхьаькха зала а тІакхаьчаб лаьттана кІалхарча Іамо къайлаяьккха хиннача ийчен чу гІолла, хьахара жовхьараш дукха долаш я из зал.

Дуккха нах ухаргболаш хьахараш кийчъеш ба хІанз укх сахьате Абхазе. Автомобилаш ухаргйолаш наькъаш дІатІахьу царна, хьахарашка дІачувоалача моттигашка гаьна йоаццаш туристски гостиницаши ресторанаши йохк.

АргІанара декхар да Адзабски, Ахалшенски, Келасурски, иштта кхы йола цІи хеза Абхазе хьахараш тоаяь вІаштІехьйоахилга.

Палеолита замах хьалхара нах баьха моттигаш кораьй тохкам бечарна Анухвскии Амткельскии хьахарашка. ГІожжа ерза а яь чоалхане йоацача къахьегаш а аьхке ухаш а лелаьча оатхалаша, пхьегІаша, къаьнарча кхуврчашкарча овкъаро, чхараш тІа даьча говзача сурташа, мотт хьа ца лебой а тешал ду гаьнарча замалахьа вай дай мишта баьхаб.

Юха а голаш а етташ хьахарашка чуух нах, цхьабакъда, хІанз уж лаьттана кІалха баха а ца ухаш, хьаьший санна ух — денал дола спортсменаш е къарлургбоаца тохкам бераш санна. Уж е спелеологаш ба е доллача хІаманна а дух тІа баларца хьаштдола туристаш ба. Хьахарашта массе оагІорахьа тохкам беш ба спелеологаш — уж хьа мишта хиннай, цигарча фона, лаьттана кІалхарча хина, цигарча органически вахара хьалашта, цу хана нах баха моттигаш мишта хиннай. Спелеологе энтузиасташ хул гелогех, географех, зоологех, ботаникех, архиологех, палеонтологех.

ХІанз дукха ха йоаццаш Абхазе хьахарашка хилар Сухуме хиннача лаьттана кІалхарча туризмана йолча Ерригсоюзни пленума доакъашхой. Пленуме дакъа лоацаш бар Москвера, Ленинградера, Уралера, Украинера, Грузера, Казахстанера, Союза кхыча республикашкара спелеологаш.

Хьахарех экскурсионни объектай хьисапе пайда эцара, Іилманца зем боакххилга вІаштІехьдаккхара, лаьттана кІал гІолла лелилга кхераме ца хулийтилга Іалашдара проблемаш йийцар цар. Пленумо иштта къоастадир хьахарий ганзаш лораяра общественность юкъеозара а спелеотуризма инструктораш кийчбара а де деза гІулакхаш а.

Лев ГОЛЬДИНОВ,
АПН корреспондент.

ПРИМОРСКИ КРАЙ. Советски Союза ерригача бассейнашкара а дунен 72 мехкара а кемаш ух Дальни Востоке. Цар никъ аттагІа хилийтар духьа а ший ханнахьа штурмански истолаш тІа хаоттама прогнозаш, синоптически шанеи карташ дІакхачийтар духьа а бІарччача шера океана тІа гІолла лел гидрометеослужба экспедиционни кемаш.

Бехктокхаме декхар латт укх шера метеослужба Приморски управлене «Дальневосточник» яхача Іилма-тохкама кеманна хьалхашка. Тохкамберий коллективо комплексни хьисапе Іомаю Америка яхача залива а мехка малхбоалехьарча лоархІамегІарча Находка яхача порта а гидрометеорологически режим. Японски форд хьалбикъа долча шашта юкъе гІолла лелаш кема хІара денна метеозем а боакх, океанологически тохкамаш а ду.

Сурта тІа: океанологаш Алексей Колобнови (аьрдехьа) Борис Кайдашови ша тІа Іобаьннаб.

Ю. Муравина сурт.
ТАСС фотохроника.

Маца йолалургья трикотажни фабрика

Ах Наьсаре чугІоргьяр аьнна хеталуш йоккха я хІанз укхаза хьалъеш латта трикотажни фабрика. Дукха лаьтта дІалаьцад цо. Йоккха я. Хийцца тракторaш лел цу чу гІолла. Цун дозало кІеззига лаьтта ІотоІадича санна хет. 5 эзар болхло хургва тха фабрике къахьегаш, йоах наьсархоша. Доккхал ду цар цох, сатувс.

ХІама ца эшаш цхьатарра хьалъе йолаелар районе из фабрикеи хІанз Даьхен дуккхача городашта продукци тела «Электроинструмент» яха заводи. Тара а я уж шоайла. ЙоккхагІа, вІамагІа яц. Уж ши гигант цхьатарра болх бе йолалургья яхаш бар къахьегамхой.

Бакъда, хІанз а дага яц фабрика болх бе йолаяла. Пенаш хьалдоттаралли тхов ІотІабилларалли совгІа даь хІама дац. Фу бахьан долаш латт из дукха мах бола гІишло ахангахьа а кхаьча?

Дагаръергья вай из хьалъеш дакъа лаца декхарийла йола организацеш-субподрядчикаш: «СпецСМУ», «Южсталькострукци», «Кавэлектромонтаж», «Термоизолице монтаж», «Южтехмонтаж», «Промсвязьмонтаж»... ерригаш а 14. «Монтажаш» дукха я, бакъда цар фабрика дегІаяра хьадеш-м хІама дац. МоаргагІаца озавеш санна хала воалавe веза город Грознера специалист, йоах из фабрика хьалъеча СМУ-11 кулгалхоша.

Тхо фабрике дІачудаьлча диг детташ тхов бохабеш цхьа саг воаллар. Тховнах Іочуух дашача лей хи кІэжараш.

— ХІана бохабу Іа аьшкабетонах хала хьабаь тхов? — хет оаха цунга.

— Со мара веций диг бе доалаш? — Хаттара духьал хаттар ду цо. — Тхо-м дукха да. Тхоашка де аьннар дича даьннадеций тхо?

Тха хаттара нийсагІа жоп лургдар Грознерча «СпецСМУ» начальника Карамышев Вячеслава Никифоровича.

Лоацца цу гІулакха истори дувцаргда вай. Шу хьалха Наьсарерча СМУ-11 заказах вентиляце турбаш е болабелар «СпецСМУ» специалисташ. Дукха ха ялалехьа турбаш яь яьлар. 6—7 бутт баьккхар цар цехашка ялаш, наьсархой царга хьежаш а багІаш. Каьхаташ дІа-хьа аха доладелар, юкъ-юкъе телефон а тохаш. Цу ханна тхов туллаш латтар фабрикана. Тховнах цу сахьате вентилятораш дІачоагІъе мІараш Іоохка специалисташ хиннабаларе атта дар. Уж а бахканзар. Еза цемента плиташ ІотІа а ехка дІакъайлар тхов. 1964 шу дІадахар. 90 процент мара кхоачашъянзар фабрика хьалъяра план.

Укх шера дукха ха йоаццаш диткъача аьшка турбех етта машинаш яьхкар фабрике. «ХІанз сенна яхьяраш, йоахар болхлоша, дукха ха мара яьхкар уж укхаза хила еза? Турбаш Іо а кхайса яхар машинаш. Массехк ди доллашехьа а ялх саг чувоагІа бригада а ена хьаэттар.

Тхо «СпецСМУ»-ра да, — аьлар цар, хьахьокха тхов мичахьара бохабе беза.

— ХІанзалца фу деш даьгІад шо?

— Цига тхона кхы хьабе болх бацар, цудухьа укхаза хьожадаьд тхо.

Иштта дІаболабир «СпецСМУ»-ра енача бригада ший болх. «Кхом хет тхона оахош дохадеча тховнех, — йоах цун кулгалхочо нов. Филоненко Владимира. — Цу тІа шолха къа а да оаха хьегар.

Иштта теркам тІабохийт вай лакхехьа йийцача «монтажаша» Наьсаре хьалъеш латтача фабрикана.

Дукха балхаш де дезаш я цига «СМУ-11» а. ХІанз сангараш йоахаш тракторaш, бульдозераш лелача здане чу лардаш а ехка дотта дезаш пенаш да, йохка езаш йовкъаш я. Бакъда, из гІулакх сихдара из а яц кхы дукха сагота. Ше-шех лел болх. Из гургда эггара хьалха фабрике хинначоа а. КІезига ба фабрика хьалъеча болх бераш — 65 совгІа саг. Фордачу тІадам санна хет из низ цу гІишлонга хьежача. Цар а къахьегама овсарле лакхъяра цхьаккха хьал дац. Кирпишкаш, раствор йоацаш кулгаш вІашка а дехка Іохайша багІаш хул каменщикаш денош дІаухийташ. ВІоахле чувала, салаІа, сакъерда лерттІа цІа дац фабрике. Балха хьа ца боагІаш дукха болхлой бус. ТІахьожам во бу. Цхьайолча хана балха хьавенар, ца венар малав хац. Цу гІулакхаша цкъаза болхлошта юкъе цатоам увттабу. КъахьийгачоА а къахьегамах къехкаш лийначо а цхьатарра алапий эцаш моттигаш нийслу, приписка ш ю.

Биззача январь бетта Мархиев Іийса бригадир а волаш болх бир 15 каменщико. Бутт чакхбаьлча царех ворхІ саг хьакъоаста а вань гІорадаьча лаьтта сангараш яха вахийтар. Царех дукхагІа бараш январь бетта нарядашта юкъе ца болхаш бисар. Вийтта болхлочоа доагІа алапий 8 сага дІадийкъар. Бригадира Мархиев Іийсаси прораба Эсмурзиев Бахьаудинеи фу дагалаьца вІаштІехьдаькхад хац из гІулакх. Болхлой ладкъанза Іергбий? Жалобаш аха йолаелар СМУ конторе а КПСС райкоме а. Цу хана денз цхьа бутт совгІа ха яьннай, бакъда каменщика Курскиев Дауда, кхычарна шоай жалобех фу хиннад хац. «ДІакъайла» латт из гІулакх хІанз а. Дукха жалобаш ух тхога, яхаш дувц района кулгалхоша. Нагахьа санна уж мишта фу бахьан долаш язъю, мичахьа боал цар овла уж хьожаре кІезигагІа хургьяр уж. Ший жалоба кхы жоп ца денна Курскиев юха а ручка бе а белла Іохайра.

Къахьегамхошта юкъе озабезам белга цу цхьан фабрике хинна Іац. Дукха нийслу уж санна моттигаш СМУ-11 балха участкашка.

Иштта гІулакх да фабрике доалар. Нагахьа санна уж кхоачамбоацараш (кІордадаьд уж дувца!) дІа ца доахе пхе шера са а тувсаш хІанз санна цу гІишлонгахьа дІахьежаргба наьсархой. Бехке бараш киса кулгаш а дехка леларгба. ДІахо ла йиш йийхьогІ из?

М. ЗАНГИЕВ.

ДУКХАГІА ЯККХА ШУРА

Урус-Мартана района «Мичурина» совхоза кхоалагІча отделене 712 етт ба кхоабаш, царех пхи бІаь совгІа хІанз бетташ ба. Бакъда, яккха езачул кІезигагІа йоакх ферме шура.

Укх деношка дийнахь-бус ферме йоаккха шура 1680—1700 килограмм мара яц. ХІара беттача Іатта лаьрхІача 3,2—3,3 килограмм мара хилац цох. Из кІезига я. Ерригача торонех бизза пайда эцаш хилча 2600—2800 килограмм шура яккха йиш яр ферме дийнахь-бус. Цул совгІа белгалдаккха деза ферме хьайоаккхача шурий хьоанал 3,4 — 3,5 процент мара ца хилар.

— Яккха йиш йолчул кІезигагІа хІана йоакх шун ферме шура? — аьнна шоашка хаьттача «Мичурина» совхоза директора В. С. Древецкеи керттерча зоотехника нов. Арсимирзоевеи жоп лу:

— Лекъа доахан дуккха долга да из, — аьле. ХІаьта шурий хьоанал лоха я, йоах цар, доахан денна дахкаш хиларах, хІана аьлча, керда дахкача доахангара хьайоаккха шура хьоанал лоха йолаш хул.

Из нийса дац. ХІана аьлча, февралеи мартеи бетташка бахкар берригa а бац 30—35 етт мара. Кхыдола доахан соахка декабреи укх шера январеи дехкад. Цудухьа 3,8—3,9 процент хьаьна хила езар царгара хьайоаккха шура.

Шура кІезига яккхара а цун хьоанал лоха хилара а керттера бахьан да хьайбай боахама доагІача тайпара цар кулгал ца дар. Эздел дола хьаьший санна, наг-нагахьа мара хилац директор а керттера зоотехник а ферме. «Мишта гІулакхаш, йоаккхалой шура? — хоатт цар ферме баьхкача. «Тхоашта де могар ду оаха», — жоп лу царна. ХІаьта зоотехникеи отделене управляющи волча Мусиев Абубакареи кхоачамбоацараш къайла а кхухьаш хестабу ферма болх. Болх кхы тахка а ца тохкаш, кхоачамбоацараш гуча а ца доахаш дІаболх уж.

Хьожаргда вай шурий хьоанал лоха хІанайи из яккха езачул кІезигагІа хІана йоаккхен. Хьайбаш дика кхабарга хьежжа мара лакха хила йиш яц шурий хьоанал.

Доахан кхабара оттаяьча рационага хьежача гучадоал, цкъаза итт-итт килограмм луш, кхозза яла еза силос фермерча доаханна боарам а боацаш телилга. Цудухьа чам боацаш, во юъ из, дукха ют юхе. Пхи-ялх килограмм яла езача 1—1,5 килограмм мара телац йол, кІезига тел ча.

ЛерттІа кийчдац гІожа доакъараш, уж оаташ а Іанарца кІаьддеш а йола машинаш ферме йоллашехьа а. Дийнахьа 200 грамм мара телац хІара Іатта концентраташ, цхьадолча дийнахьа геттара кІезига бахь барда а. Шура дукхагІа яккхарaн хьоанал лакхъяран кхы ца туллийташ эргаякха еза рацион. ДукхагІа тела деза доаханна гІожа доакъараш: йол, ча, иштта концентраташ, комбикормаш.

Укх шера январь бутт болалуш нов. Древецке тешадир тхо шурий товарность лакхъяра эша доакъараш лоаццача хана шоаш Іалашдергхилара х, цо аьлар: 30 тонн жом бахьаргба совхозо Шаьларча шекара заводера, концентраташ эцаргья. Ши бутт дІабаьннаб цу хана денз, бакъда, заводера хьаенар яц 30 тонн мара. Транспорт тоъац, яхаш бахьан доах нов. Древецке. Из бакъдац, 40 совгІа автомашин, лафеташ тІехьа йолаш тракторaш я боахаме, лерттІа вІаштІехьдаьккхача шин дийнахьа хьаба йиш яр берригa жом.

Доахангара хьайоаккха шуреи цун хьоанали дикка лакхъяра фу де деза дика хов Урус-Мартана производственни управлене керттерча зоотехника нов. Рыжкона. Цхьабакъда, из гІулакх тоадара цо деш хІама дац. Шура совъяккхара совхозе ерригa торонаш йолаш я. Царех бизза пайда эца беза совхоза кулгалхоша.

Ам. ПЛИЕВ,
тха собкорр.

Къона говзанчаш

Семилетка тІеххьарча шера къаьстта дика къахьегаш я Шаьла района «Пищемаш» яхача завода коллектив. Кхо шу совгІа ха мара яц из завод болх бе дІайолаенна, цу юкъа йовзаргйоацаш хувцаеннай завод. Станочни парк шеръеннай. Механически цехе хозача порядках дІаоттаяь латт токарни, сверлильни, фрезерни станокаш. Кердача техникана Іалашбаьб массайолча цехий болхлой.

Кердадараш, дикагІйола балха опыт балха юкъе а кхухьаш, брак йоацаш продукци арахецара болхлой тІахьехаш дукха плакаташ да цехе хьалтеха. Диъ шера цига болх беча инженерий, техникий, мастерий балха говзал дика лакхъеннай. Масала, кхо шу хьалха цхьаккха балха говзал а йоацаш балха вера цига комсомолец Актиев Гурже. Дукха ха ялалехьа строгальщика говзал Іомайир цо, хІаз хІара смена норма 130—140 процент кхоачашъю.

Хьалха дІадахача шерашка «ММ-3» яха шушаш юла аппараташ мара яцар «Пищемаш» яхача заводе арахецаш, хІанз цига арахец ворхІ тайпара аппараташ. Цул совгІа хІаране чу 2 эзар декалитр чуйода 30 резервуар арахийцай цо колхозийи совхозийи чхьагІар доаккхарашта лаьрхІа соахка.

Хьинар кхо ца деш къахьег нов. Янбикова кулгалдеча механически участка дуккхача къамех нах болх беш йолча коллективо. Январь бетта план 102 процент кхоачашъяьй, хІаьта февраль бетта план тІехкхоачашъяьй. Моттигерча Советашка хоржамий хьалхарча вахте а хьинаре къахьегаш ва фрезеровщик С. Бисултанова, токарь Герасимова Аня, кхыбараш. Аняс болх беча станока цІаккха ца талхаш болх бу. Дукха хана денз балха тІа хьалха латташ хьайоагІа из. Цо доаха къахьегама хьокхамаш кхыча токараша доахачарел дикагІа да, карара-кара тела ЦІе вымпел еннай цунна.

Социалистически яхье тха коллективо хьалхара моттиг лелаю ер кхоалагІа бутт ба, — йоах участка мастера Б. Джамалдаева. Семилетка тІеххьарча шера хьалхарча шин бетта план тІехкхоачашъяьй участка болхлоша. Уж толамаш доахача дика къахьийгад слесара-сборщика Нигаев Іабдулла. ЯлхлагІча балха разрядах болх беш ва из. Ше комсомолец хиларга хьежжа общественни балхаца а хьинаре дакъа лоац цо. Иштта дика къахьегаш ба слесараш-котельщикаш И. Прибылов, С. Борков. Хьайна болх дика бовзе хьай новкъоста а гІо де яхача девизах болх беш ба къона болхлой.

Завода коллективо дог гІоздаьнна хьаллаьцар московскии ленинградскии предприятей коллективай болам. Арахецача продукце дикал лакха а йолаш укх шера план ханал хьалха кхоачашъе лерхІ завода болхлоша. Продукци дика хилийтара эггара хьалха социалистически яхь дІайолаяьчарех ва комсомолец Исаев Сайд-Іали. ХІара смена норма 115—120 процент кхоачашъю цо.

Дукха ха йоацаш Сайд-Іалийна завода дирекце ший мухьар делар. Цо арахеца продукци тІахьожам боацаш дІаэц. ТІахьожам боацаш болх беш я коммунистически къахьегама ударника Х. Исраилова кулгалду слесарий бригада а. Иштта къахьегаш кхы дуккха болхлой ба цу заводе. ЦхьоалагІча январе денз тІахьожам боацаш болх бу цар. Цу юкъа цхьа моттиг хинна яц цар арахийцача продукцена юкъе брак йолаш.

Кастта тха заводе хургьяц технически тІахьожама отдел, — йоах мастера Джамалдаева.

А. МАГОМЕДОВ.

Майрра гІа боахаш

Надтеречни районе керда вІашагІъелла массехк совхоз я. Комсаш кхейра специализаци яь я царех дукхагІъяраш. Укх деношка «Надтеречный» яха комсаш лелаю совхоз бІаьстан балхашка мишта кийчъеннай хьожаш хилар тхо.

ДІадахача шера гурахьа йиллай совхоз. Цу хана денз дикка балхаш даьд цун коллективо. Боахаме 3905 гектар оахам да. Царех 2027 гектара тІа гурахьа дув ялаташ дІадийнад, юхейнса майда зяба лаьрхІа аьхай. 77 гектара тІа сомий беш я.

Совхозе комсаш 360 гектара тІа кхее лерхІ. Царна эша дІайоагІа дика материал хургйолаш 20 гектар комсий школка вІашагІъеллай. Царех 8 гектара тІа дІаяхача гурахье а комсий ткъоврош дІаегІай, юхейсача 12 гектара тІа укх бІаьстан юкъхье дІайогІаргйолаш 1,5 миллион ткъовро Іалашъяьй.

Совхоза хьайбашта шортта доакъар хургдолаш 850 гектара тІа силосан ялатийнеи лаьрхІа хьажкІаш, 570 гектара тІа баьцаш, 200 гектара тІа горох дІаювргья боахаме. Кхашкара балхаш дара ши тракторни бригада вІашагІъеллай. Царна керте латт къаьна механизатораш Шагаипов Идрис, Даудов Махьмад. Шоай йолча техника (28 трактора) ремонт яь яьннай шаккхе бригада. ХІанз кхашка ширдаьнна кхо дуллаш ба механизатораш. Шоай участкаш дикагІа тоае гІерташ хьинаре къахьег механизированни звеной звеньевойша Салтаев Адама, Тазиев Абос, кхыбараша.

Кхаш леладерел тІехьабисац хьайбаш леладераш а. Паччахьалкхенга шура йохкара хьалхарча квартала план 20-ча феврале кхоачашъяьй шурий-товарни ферма болхлоша. ДІадахача шера цу хана яьккхачул шозза дукхагІа йоаккх хІанз шура. Нагахьа санна 1964 шера январи феврали шин бетта 59 тонн шура ехкаяле укх шера цу шин бетта 123 тонн ехкай. Хьинаре къахьегарца белгалбаьннаб дикагІа бола доркаш Ахмарова Яхийта, Байтаева Шайма, кхыбараш а. ХІанз ферма коллектив шоллагІча квартала чотах шура йоаккхаш я.

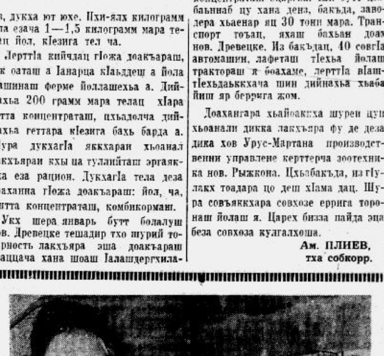
Иштачa толамашца ший хьалхарча бІаьстанна накъа йоагІа къона совхоз.

Б. АРЧАКОВ.

Грознерча химически комбината № 48 йолча цеха реконструкци еш я СМУ-9 2-ча участка универсальни бригада. Мамогга сихагІа реконструкце балхаш йисте а даьха цех болх бе йолайолийтилга керттера лерхІ цо. Февраль бетта заданн 134 процент кхоачашъяьй гІишлонхоша.

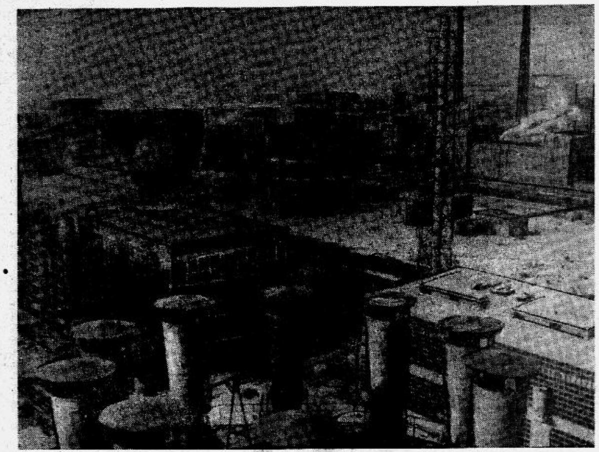
Бригадацара берригаш а плотника, маляра, штукатура, каменщика говзалаш йолаш ба.

Къаьстта дика къахьегарцеи хьабаь болх тІехдика хиларцеи белгалъяьннай бригадацара А. Н. Говорова.

Сурта тІа: А. Н. Говорова ший балха тІа. **И. Плиева** сурт.

Доазол декъара

Польски Халкъа Республика — сихха дегIайоагIача химически промышленноста мохк. Хьалъеш латт керда объекташ, эргаьхьа тоаеш а шеръеш а я болх беш йола предприятеш. Тарнуве хьалъеш латт азотни комбинат. ХIара шера 500 миллион кубически метр Iалама газ чакхйоаккхаргья цо. Искусственни удобренеш хьаяра бедал хургья цунах.

Сурта тIа: комбинат хьалъеш латтача.

ЦАФ—ТАСС сурт.

Агрессе этап

ВАШИНГТОН, 4 март. ТАСС-а корреспондента В. Вашедченкос хоам бу:

Вьетнама Демократически Республика територена американскии къулбехьенвьетнамскии 160 совгIча самолето 2 марта оакхарий хьисапе дов чу дар—американски империализмо гIовттабаьча вьетнамски халкъа духьаларча агрессивни тIема керда этап. Пентагона инаралашеи Голдуотера, Никсона, конгрессерча царна тIехьалаттарий хьисаперча «эгIабаьрашеи» дIадийххача тайпара тIом къилбаседенгахьа, ДРВ територе тIа кхоачабеш дIашербара наькъа тIа а этта, ВIашагIкхийттача Штаташа лаьрхIад хIанз партизанаш американски бIунаштеи Къулбехьен Вьетнамерча тIема базаштеи нападенеш ярах «чIир лахара» даькъера условносташ дIакховса. Цхьаккха никъ а бахьан а доацаш ДРВ городаштен юрташтен бомбаш чуетта болабелар уж. Чутехай бIаьш тоннаш бомбаш. Пентагона официальни викалаша из дов даьшхар «геттара толамера операци из хиларах» тарра, хIаьта цар доккхал дора цу тIеххьара даьча довно цул хьалхагIа диазза даьча довно цул дукхагIа нах боабаь а ДРВ-на доакхагIа зе даь а хиларах.

США-с, цу тайппара, хIанз шоашта тIера дIакхессай Къулбехьен Вьетнама «паргIатои лоIами лорабер» шоаех хетийташ йола маска, цхьаккха а хIаманца бакъде йиш йоаца гIаьрахой хьисапера довнаш ду цар Вьетнама Демократически Республикана духьала. Цхьаккха бахьан а никъ а боацаш ДРВ-на хаддаьза бомбаш чуетта аьнна решени тIаийцай КIайча цIено, «Асошиэйтед Пресс» яхача агентства беча хоамах, шин кIирал кIеззига совгIа ха хьалхагIа, хIаьта США президента Джонсона 17 феврале Вашингтоне бизнесменашта хьалхашка ше къамаьл деш из хьоаха а йир.

Кепа йоазон дешашта волча КIайча цIен секретара Риде аьлар, ше харц бац селхана ДРВ-на даь дов «президента Джонсона приказах американски политика цхьа дакъа а лоархIаш» даь хиларах бола хоам. Цо корреспонденташка хоам бир, президент Джонсон шоллагIча марта эгтара хьалхагIа Iуйрийна 3 сахьат даьлчеи, хIаьта цул тIехьагIа Iуйрийна 4 сахьат даьлчеи КIайча цIагIарча къаьсттача оперативни группаца вувза а венна цунгара докладаш хьаийцар ДРВ-на бомбаш чуеттара гIулакх мишта лел а уж чуеттарах хиннар фуд а хар духьа, аьнна. ТIехьагIо цо къамаьл дир паччахьалкхен секретараца Раскаца, оборона министраца Макномараца, ший кхыча советникашца.

Оакхарий хьисапе ДРВ-на из керда дов чударах, нах боабарах, цу мехка доккха материальни зе дарах бола берригa бехктокхам, цу тайппара, США правительствана тIабуж. «Из дов дарах хетадала бахьан да, — йоах «Вашингтон ивнинг стар» яхача газето, — коммунистически къилбаседенна духьалара фецара тIом шербара хьакъехьа политически решенеш Вашингтоне тIаийца хилар».

Уж решенеш бахьан долаш кхы а кхерамегIа хиннад Къулба Малхбоален Азера хьал.

ФИДЕЛЬ КАСТРОС ХАРЦАХЬА ЛОАРХI

ГАВАНА, 4 март. (ТАСС). Куба республика премьер-министра Фидель Кастрос геттара харцахьа лаьрхIар Вьетнамера американски агресси. Цо аьлар, ерригача социалистически лагеро хьаллаца беза вежарашха бола социалистически мохк — ДРВ. Цо белгалдаьккхав США империалисташа шоашца тIом беш боацача мехкарча городашта бомбаш чуетташ а нах боабеш а хилар. Империалистически шантажисташа, аьлар премьер-министра, шоашта тIера маскаш дIа а кхайса даим бомбаш чуетт ДРВ-на. Фидель Кастрос селхан къамаьл дир Гуинес яхача городе, Гавана провинце укх страдах шекара эрза миллион арроба (11,5 килограммаца нийса я цхьа арроба) эгтара хьалха хоадаьча Хулио Антонио Мелья цIерах йолча эрз тедарий бригада сийна хетаяь хиннача торжественни митинге.

АГРЕССОРАША КЪАЙЛАГIА ДАЬ ДОВ

НЬЮ-ЙОРК, 4 март. (ТАСС). Бомбаехи ракетехи етта йола 30 совгIа американски самолет мичахьа йода ца хойташ гIайтта яхар Къулбехьен Вьетнамерча Да-Нанг яхача ВВС американски базера, яхаш хоам бу АП корреспонденто Да-Нангера.

«Ассошиэйтед Пресс» яхача агентства корреспонденто беча хоамах, самолеташа, гучох, бомбаш чуйийттай Лаосерча «коммунистически объекташта».

ДРВ-а ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНИ

ХАНОЙ, 4 март. (ТАСС). Селхан саррахьа укхаза хиннача пресс-конференце хьайийшар американскии къулбехьен вьетнамскии самолеташа Къилбаседен Вьетнама оакхарий хьисапе керда дов доладарах лаьца Вьетнама Демократически Республика правительства яь заявлени.

США-с леладеча кердача пиратски гIулакхаша, йоах заявлене тIа, кхы а дукхагIа гучабоаккх американски империалистий агрессивнии тIемеи чулоацам. Из — ерригa социалистически лагери машар безаш дола дунен халкъаши кердача довне хьехар, Вьетнамах лаьца 1954 шера Женеве яь соглашенеши дунен халкъашта юкъерча бокъон элементарни боарамаши чIоаггIа толхадар.

США правительства дог доах, йоах дIахо заявлене тIа, шоай авиаце оакхарий хьисапе ДРВ-на деча довно США-а герзашцара низаши американски марионеткаши эшачара кIалхарабаха а Къулбехьен Вьетнаме хIанз шоашта тIаккхаьчача халонашта юкъера бовла а новкъостал дергхиларга. Цхьабакъда, цу гIулакха чIоагIа гIалат дувл США доал ду гIозараш. Американски империалисташ эхь дукхагIа доадаь Къилбаседен Вьетнаме кIоаргга чу ме бол чIоагIагIа хургья царца Къулбехьен Вьетнамски халкъа гоамал, чIоагIагIа латареда царех халкъ, хIалакбеш еттаргья царна цо, хIаьта юххера а, шеко йоаццаш, котало а йоаккхаргья.

Шерагара шерага дукхагIа хул вай республике общественни питане предприятеш. Царех дукхагIа ярашка чам бола даа хIама кийчду, наха дика гIулакх ду.

Цхьабакъда, общепита балхаца хIанз а нийслуш да цхьадола кхоачамбоацараш.

Укх деношка со хилар ресторанийи, кафейи, столовейи треста чуйоагIача № 23 йолча столове. Йоккха хими хьалъеча къахьегараш ба укхаза хIама дуаш. Столове дIачуволалуш хеталу виззалца хIама а дий, кердача низаца болх бе волалургва-кх со аьнна, бакъда столове зале чуваьлча из уйла хувцаяланза ялац. Дуккха нах ба аргIа хьатIакхачарга хьежаш латташ. ХIама дий йистебаьннараш шоашта тIаювхача спецовкех дIахьеккаш кулгаш цIендеш боахк — цхьаккха истола тIа салфеткаш дац, цхьабараш кийчбаьча кхачанна, раьза боацаш меца боллаше а дIаболх.

— Маца хургья укхаза порядок, маца буаргба леттIа кийчбаь кхача, — яхаш хаттараш ду цар столове кулгалхошка.

Ала деза жалобайи предложенейи книжка тIа даа хIама чам боацаш, ассортимент кIезига хилар бахьан долаш ялх бетта къахьегамхоша 9 жалоба язъяь хилар.

ХIама даа енай библиотекарь Ревенко Мария Ивановна. Ароматни сока меттел комсий сок еннай цунна, из а ах компот теха я. Повар йолча п. Сурцевас ше из даь хилара дерий дир. Сока ялх литрах 1,2 литр компот техай цо. Сока цхьан пела 18 кепиг мах ба, компота пелах 5 кепиг мара бац. Цхьан дийнахьа цу сока итташ пелаш дохк, хIаьта цох совгIадоаккхар гуш ма дий.

Дукха бехк бац Сурцевай цо нах «кIезига» Iехабеш хиларах. Фу ду хьожаргда вай производства заведующе Н. Т. Богульскаяс. Калькулятор йолча М. Н. Нечипоренкоца цхьана Iехабу цо нах. Масала, нормах 300 грамм хила езача 250 грамм хул цига рагу, 275 грамм хила езача 250 грамм хул гуляш, иштта кхы дуккха. Суп — харчо, локъамаш, какао, кхыбола кхача меню юкъе бихьабац.

Нов. Н. Т. Богульскаяс болх беча пхийтта бетта дехка хинна диза доаца блюдаш итташ а доацаш бIаьш да. Бакъда, калькулятора н. Нечипоренкос нов. Н. Г. Богульскаяйна подотчетах латташ йола продукташ диззача блюда лаьрхIа тIера дIайоахар. Хаттар отт, мича йолххьогI кхоаь продукташ? Дуккхаза инвентаризаци ярах кухне совъяьнна продукташ гучаяьннаяц. Яла-м йоагIар.

Ховшше тийнна хиннаяц кассира Растопшинас хIама даа ухача наха товарни чекаш.

Порцех хила дезараш шоллагIа блюдаш а лаьрхIа буфете гIолла дохк, бакъда ахча порционни блюдаех санна 10 процент совгIа ийду—чебурекех 3 кепиг, фуъ техача бифштексах 4 кепиг совгIа доакх, иштта кхы а. Лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш гаьнна дерригаш а дац.

Беседа еча хана тамашийна кулгаш дIа-юха ухийт столове директора нов. Киселева а столове болхлоша а.

1964 шера цу столове балхара хьежача гучадаьлар цига торговле бокъонац телхаелга. Бакъда, из теркал даьдац столове болхлоша. Цхьаккха тIахьожам лоаттабац кафе, столовей, ресторанийи треста кулгалхоша цун балха.

Теша дог доагIа треста кулгалхоша химкомбината болхлошта леттIа гIулакх дара де доаггIар дергхиларах.

М. ТОРШХОЕВ,
РСФСР-а чуйоагIача торговле а товарни качества а НохчГIалгIай паччахьалкхен управлене инспекце госинспектор.

Тематически сайре

«Эггара хьалха кхадж тосс», — цу тайпара яр укх деношка Наурерча культура университете хинна тематически сайре. Университета Совет, культура цIен болхлой коллектив, районни библиотека болхлой, кхыбараш кийчбеннабар цу сайренга.

Хоза яр «Дерригa сага духьа» аьнна районни библиотека кийчъяь стенд, дика чулоацам болаш яр книжкай выставка. Художественни, политически, кхыдолча литература дувц Советски Iаьдал эттача хана денз вай мехка хиннача дикача хувцамех.

Сайре хьайийлар Наурски станицерча воккхагIа волча харжархочо н. М. Т. Переверзева. Цо дийцар моттигерча Совете харжа наха цIи яьккхачарех, цар дикача гIулакхех. Уж ба наха дукха беза, шоай гIулакх довзаш бола дика общественникаш. Царна юкъера цо белгалваьккхар Наурерча 11 шерарча школа хьехархо А. А. Смирнов.

Районни больница лора С. И. Суровецкаяс дийцар депутаталла кандидат оттаваьча трактористах А. В. Синельниковх. Укхаза къамаьл деш бар эггара хьалха кхадж тоссаргбола къона харжархой—11 шерарча школа цхьайттлагIча класса дешархой. Цар цIерах къамаьл дир дешархочо Иванов Виктора. Шоашта кхадж тасса мукъабалара чIоагIа баркал аьлар цо Даьхенна.

Сайре чакхйоаллаш 11 шерарча школа художественни самодеятельноста коллективо концерт оттадир.

Е. САРАНЦЕВА,
Наурерча культура отдела заведующи.

СПОРТ

Хьалхара моттиг яьккхар

Укх деношка ший лоIамерчеи классически кIалтохаргах латара хьалхара моттиг яьккхара яхь хилар город Грозне. 150 совгIа саг вар чемпиона сийлен цIи яьккхара къовсавенна.

Яхье дика кийчбеннабар № 9 йолча ПТУ дешархой Убайдулаев, Бульбин, Долженков, Моисеев, Еларинов. Классически кIалтохаргах латара чемпионаш хилар царех.

ШоллагIа моттиг мехкдаьтта института спортивни клубои общественни хьисапе вIашагIъелла берий спортивни школаи яьккхар, кхоалагIча моттиге медицински училище я.

Къаьстта сакъердаме дар ший лоIамерча кIалтохаргах латача хана. Тактически а технически а говзал гойтар цхьолагIа разряд йолча Абдурзаковеи (№ 13 йола школа) Габанчаевеи (№ 57 йола школа).

№ 10 йола ПТУ спортсменаш массайел низ болашагIа хилар, хьалхара моттиг яьккхар пар. ШоллагIча моттиге № 9 йолча ПТУ-ра спортсменаш ба, кхоалагIча моттиге № 5 йолча ПТУ-ра спортсменаш.

Чемпиона цIи яьккхар Абдулаева, Азиева, Денилова, Гайтукаева, кхычар а.

В. ПОСТНОВ.

Кердадарий кепа йоазон Агенства газет дешараштa могаю тIема турпалах Амет-Хан Султанах йола Н. Костина очерк (цхьацщанахьара лоацъяь а йолаш).

ХIанз граждански авиаце летчикалла-испытателалла болх беш ва Амет-Хан Султан.

□ □

МАЙРА АМЕТ-ХАН

Оаха къамаьл ду гIорваьннача фецарча бIухочунца — шозза Советски Союза Турпал волча Амет-Хан Султанаца. Цо сих ца луш дувц шийх, Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом лаьттача шерашка шийца оагIув а теха фашисташта духьала летача ший фронтовой доттагIех.

1942 шу. Москвана юххерча фронтовой аэродромех цаI. Гатта кийчъенна Амет-Хана самолет. Ядар, гIаттар, двигатела низ бола тата дужаш латтача татага даьлар — истребитель гаьнна сийнача сигаленах чуенна къайлаяьлар.

КIирвенна аренгахьа хьеж Амет-Хан. Цхьаккха а Iаьржа тIадам бац хьалхашкахьа. Юххьанца дуккха самолеташ тIа а лаьхке столице бомбаш чуеттийташ хиннача фашисташа укх тIеххьарча деношка цIаьхха хийцай тактика. Доккхий зенаш хулаш хиларах, заданех бомбардировщикий цхьаьца экипажаш ахийта яьлар гитлеровски командовани. Сел иштта атта а дац бIарг ма кхоачча йолча сийнача аренера цхьаь лела цхьа самолет лаха. МоастагIчунна духьалъоттачара ваьннав хIанз, аьнна уйла йир летчика. Цу ханна аьтта оагIорахьара гучаиккхар самолет «Юнкерс»... Лата везилгах сакхувш волча летчика дог сих-сиха деттадала даьлар.

Лакхалла 7300 метр. 200 метр лохагIа йода моастагIчун бомбардировщик. Ший ерригача сухалца бIубенна моастагIчоа тIахьад истребитель. БIарге лувцача сетках къаьгга бIаргагу «юнкерса» фюзеляжа тIа йоалла Iаьржа свастика. Амет-Хана ший самолет тIехьашкахьарча оагIорахьа тIа а ерзайийя, пулемет етта йолаю. Цул тIехьагIа кхы Iимад яланзар «юнкерса» тIехьашкахьара кхийсача герза. ХIанз моторaштеи бензобакаштеи етта а мегаргья. Цхьабакъда, бомбардировщик хьайзза говза го а баьккха, шийна тIалаьцача пулемета кIалхара иккхар. Амет-Хан цIаькха а тIахьидар, тIаккха а аьттув баланзар. ВIаштIеххьа-тIехьа пулемет еттар, хIаьта а «юнкерс» дIайодаш яр. Аьттув болашагIа йола ха а леха, бомбардировщика геттара гарга а ваха, гашетка тIа пIелг тоIабир Амет-Хана. Пулемет яланзар. ТIом кхоачабеннаб.

Дукха хIама ца эшаш эшаваь ваьнна моастагIа кIалхара вала гIерт-теш? Управлени бе чIоагIагIа еллар кулгаша. ТIатоха лаьрхIар цо ший самолет. ЧIоаггIа газ а енна «юнкерса» цIога тIахийцар ший истребитель Амет-Хана, цхьабакъда, нийса лоархIам ца а беш, тинна тIехъиккха из, моастагIчун машина аьтта ткъама кIал нийсвелар. Воха а ца вохаш, цигга хьайзза аьтта оагIорахьа ах го баьккхар. Истребитело човхаяь «юнкерс» кIалтIалелха йолаелар. ЧIоаггIа лозаяь истребитель а иштта чуйоагIаш латтар. Лакхалла бустам гойташ долча тIаьско бIаьш метраш дагарйора. Управлене ко шийгахьа хьатIаоз Амет-Хана, цхьабакъда, кIалтIаювла самолет юхасоцае вIаштIехьдалац цун. БIаргашка боад етт, сатоха ца могаш лазар ух лергашка.

Аьттув болашагIа йола ха лора а яь, кабинка чура аратоссавелар Амет-Хан, хьайийлар цо парашют. Лахьежача, цунна шийна ах километр гаьнна парашюта чаьтара кIал бIаргавайра ше човхаяьча «юнкерса» тIара пи летчик. ЛаьттагахьIа Iочухьежача, велавелар из: кхайканза баьхка хьаьший тIаьца нах бар.

Фашистски бомбардировщика самолет тIатохарца чакхбаьннача, столицана юххе феца хиннача тIемо кIоаргга лар йитар Амет-Хана летни биографе тIа. Из кхийтар, кхыметтел самолета тIа цхьаккха снаряд йоацача, цхьаккха патрон йоацача хана а моастагI хIалакве йиш хиларах.

Амет-Хан юкъе а волаш латташ хиннача полкана гвардейски цIи елар. Гитлеровски захватчикашца баьча тIем тIа сийле яьккха дола эскара дакъа фронте эггара бехктокхамегIа йолча участкашка хьежадора. Феца хIара тIом массаза бу герз Iалаьмате нийса детташ дов дора Амет-Хан Султана. Перекопа тIа дов даь цо чуяйтар «Хейнкель-Ш», самолета тIехьайийза бензин дахьаш йоагIа планер йоагайир. Севастопала тIа тIом баь цо чуяйтар шиъ «фокке-вульф». Эпсара лични дела тIа дивизе командира, фецарча эскара командующе, Советски Эскара ВВС Главкома баркалаш оалаш даь йоазош да.

«Балха тIа кIаьдлуш вац... Летни гIулакх дукха деза... Латача хана мейреи тIехьашка ца воалаши ва... Карарчарна хьалхашка авторитет я... Де дезачох сихха сакхеташ ва... Феца еча разведка мастер... Баьдийирзача хана моастагIчун бомбардировщикашца полке эггара хьалха тIом болабаьрех цаI...» Гвардейца аттестацеш тIара хьайийцача цу йоазоша хьахьокх летчика гIулакхаш, цун фронтовой биографе юхьиг.

Цкъа, боевой задани кхоачаш а яь, Амет-Хан аэродроме юхакхаьчача, полка командира кхайка тIавигар из.

— Тхо вIаши дагадаьннад укхаза, — аьлар полковника Шестакова, — хьанна тIадуллард-хьогI лоархIамера переправа лораелга аьнна. Аз хьа эскадрилья цIи яьккхар. ХIаьта штаба начальника из нийса а лаьрхIар.

Дог тохаденна а волаш жоп делар гварде капитана Амет-Хана:

— Переправа чакхъяргья!

ШоллагIча дийнахьа, сатоссаш, переправа хулача районе яхар Амет-Хан керте латта самолетий группа. ХIама Iалаьмате дика бIаргагу, морхах хIама дац сигала. 4500 метр лакха сигала а баха боевой порядок лаьцар. 11 сахьат доалаш латтар Азовски фордагахьара переправана тIайоагIача моастагIчун самолетий кхо группа Амет-Хана бIаргайийнача хана. Хьалха йоагIар 20 «ХЕ-Ш», царна тIеххьа 20 «Ю-88», царна тIехьа кхы а йоагIар 20 «ХЕ-Ш». Уж лораеш йола истребителаш бIаргагуш яцар. Цунах кIезиг-дукха легабуам бир Амет-Хана, цхьабакъда, ше атака йолае лаьрхIа хилара шек валанзар из.

Фашистски бомбардировщикаш переправана тIаухар. Амет-Хан сийрда бIарг кхоабаш вар моастагIчо леладеча гIулакхашка. Группа декхар — гитлеровцаш переправана тIа ца кхоачийтилга. Амет-Хана еннача командах майрра атаке хьийдар истребителаш. ХIара секунд массаза йоал лоацлора моастагIчун бомбардировщикаштеи советски истребителаштеи юкъера юкъ. ЗIамиго гола а теха, моастагIчоа йоккха топ етта волавелар Амет-Хан. Командира тIеххьа бомбардировщикашта дов долалир вокх летчикаша а.

Михо йовдайича санна «хейнкелий» листача мугIара юкъера аракхессар моастагIчун йиъ машин. Хьалхара атака йича а моастагIчун йиъ бомбардировщик чуяйтай! Гитлеровцаш мелбелар.

МоастагI меттавайтаргвоацаш низаш хьагулде цун кхуврголоацаш дола гIулакх дар де дезаш. Цхьабакъда, цу ханна кхоалагIча парана хьалха ваьнна воагIача Сафонова Амет-Ханага хоам бир, мотор болх ца беш сецаб ший, аьнна.

— Аэродромагахьа ласташ хила, — аьнна команда елар летчикана эскадрилья командиро.

ТIайоагIаш латтар моастагIчун самолетий цхьаькха группа. ТIема говзалца хьайзза юха тIа а вийрза, тIехьашкарча оагIорахьа лакхе тIера IотIа «юнкерсашта» дов дир Амет-Хана. Ши бомбардировщик кхы а чуяхийтар Амет-Ханеи Головачев Павелеи.

Цхьа «юнкерс» чуяйтар воккхагIа волча лейтенанта Борисова а. ЦIи лотаенна бомбардировщик чуйолаелар.

Переправана цхьаккха а бомба чукхосса кхы вIаштIехьа ца доалаш Азовски фордагахьа яхар моастагIчун самолеташ.

Амет-Хана истребителa мотор болх ворIа бе баьлар. «Геттара ба ца байна-м ловра хулдалар укхох», — яхаш уйла йора эскадрилья командира ёдда йодача «юнкерса» тIаккхе воаллаш ше водача хана. Дуккха пхорч тIалаьхкачул тIехьагIа цIера алаш арадоладелар бомбардировщика тIехьашкара.

ТIа-тIа халагIа хулаш латтар йохаяь машин лехка.

— Командовани дIаэца, — аьнна Головачевга хоам бир Амет-Хана. ТIема посте командира когаметта дIа а этта, дIахо а переправа лораеш вар Головачев. Дов латтача моттиге гIо-новкъостал тIакхаьчачул тIехьагIа мара ший декхар кхоачашдаь даьннарг лархIанзар цо. МоастагIчун 60 бомбардировщиках цхьаь цаI переправана тIакхачанзар, хьожаяьча бомба тоха вIаштIехьдаланзар цар.

Шоай аэродромага дIакхача вIаштIехьдаланзар Амет-Хана. Араюккъе Iойоссае йийзар самолет.

Саррахьа гвардейски полке хилар фецарча эскара командующи инарал Хрюкин. Амет-Хана къонахчали майрали белгал а доаккхаш, цо аьлар:

—Правительствага дехар дергда аз гвардейна Советски Союза Турпал яха цIи ялийтара.

Гвардейски эскадрилья летчикаша дуккхаза ха а деш тIом баьбар шозза Советски Союза Турпала Гареев Мусий штурмовикаша. Истребителашеи штурмовикашеи айхха вIаши бувзам а лоаттабеш низ болаш хIама тохар фашистски танкаш гулъеннача моттигашта. Уж штурмовкаш еча юкъагIа Амет-Хана йохайир 20 автомашин, 15 гIудалкх, боабир итташ салтийи эпсараши, хIалакйир пхи вагон, доагор чудола пхи цистерна.

Цхьабакъда, лаьтташ тIарча моастагIчоа топ кхосса Амат-Хана вIаштIехьа ца доалаш моттигаш а хулар. Вай штурмовикех лата тIахьелар моастагIчун истребителаш, хIаьта тIаккха гвардейцаша къахетам боацаш тIом болабора царца.

...Дов де йолха штурмовикаш шоай кхача езача тIакхоачаш латт. Царна духьалъяьха латт пулеметий трассаш, цхьабакъда, самолеташ, шоай наькъа тIара ца йоалаш, бIубенна гадоахарг тIайолх фашистски танкашта. Фега гIолла сийрда бIарг кхоаб Амет-Хана. Гучох, танкисташа радио чу гIолла шоай авиаци тIахьийхай, хIаьта «миссершмитташ» хIанз-хIанз дов латтача тIакхоач яхаш а я. ЦIаькха атака е чуйолх Гареев Мусий штурмовикаш, хIаьта гаьнна хьалхашкахьа сигала 12 кIаьд гучабаьннаб хIанзле а. Гвардейски шестерка командиро команда лу:

— ТIом бе кийчле!

Декхар халагIа дар сигаларча тIем тIа котало яьккха ца Iеш, фашистски танкаш хIалакье вIаштIехьдаргдолаш штурмовикаш лорае езаш а хиларах. Ший тIем тIарча доттагIех бIубенна вар Амет-Хан. Цигга вIашдухьал эттар ялх советскии 12 фашистскии истребитель. МоастагIчун керттеръяр юххьанце а денз белгалъяьккхар Амет-Хана. Из чуяйтар — ах котало яккхар дар. ТIаккха моастагIчоа кIирдаь дов доладир гвардейца, шийна тIехьарчарна кулгалдара садаккха из ца а вуташ. Амет-Хана гIо деш вар цIакха а хувца ца луш вола цун доттагIа — Борисов Иван.

Опыт йолаш летчик хиннавар фашистски истребителашта кертера вар. Из Iалаьмате говза маневраш а еш, шийна деттача герза кIалхара вувлар. Цхьабакъда, секунд миссел ха юкъе йолалехьа тIема гола теха юхаерзза шехьа а, шин оагIорахьара леттача пхорчашта юкъе нийсъелар моастагIчун машина, хIаьта низкъала лаьттача къовсама цо хоадам а бир. Снайперашха нийса техача пулемето кIалтIа а кхесса чувайтар гитлеровец.

Амет-Хана вохаваь чуводаш латтача моастагIчоа тIера IотIа а хьежа, гобаьккха бIарглекхар. КIантий ба, штурмовикаш! Шоай гIулакх кхоачашдаь а баьнна, аэродром йолчахьа болхар уж. ХIанз йиш я, штурмовикашта хIама дар кхера ца а везаш, кхы а чIоагIагIа моастагIчоа тIаваржа.

Амет-Хана «горка» йир, хьайзза юхавийрзар цIаьхха дог шелделча санна хийтар цунна: цунна бIаргайира Борисовна тIехьара тIакхувш латта фашистски истребитель, хIанз-хIанз тох-кх цо цунна аьнна хеталуш. ХIаьта Борисов, моастагI ца а зувш, кхыча фашиста атака еш вар. Кхы уйла яь ха ца а йоаеш, Амет-Хана къоастайир ший машин. Цкъара Борисова самолета пулемет хьакха кхийра фашиста, цхьабакъда, цу секунде шийх а кIур иккхар, Амет-Ханагара шийна боаггIаш бола даша боарам дIакхаьчачул тIехьагIа. Ткъам мара ца лозабайташ командиро кIалхарваьккхар кертервар.

Фецарча снайпера талант кердача низаца гучаьлар Малхбоален Пруссерча сигалене. Лоацача хана моастагIчун ялх самолет йохайир укхаза Амет-Хан Султана.

Даьхено лаккха мах бир гварде майора тIема гIулакхий, къонахчала, майрала.

1945 шера июнь бутт бовш СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца советски аса шозза Советски Союза Турпал яха цIи елар. Летчикий-истребителий гвардейски полка командира шозза Советски Союза Турпала гварде майора Лавриненкова укх тайпара яздора Амет-Ханах:

«Немецко-фашистски захватчикашца лоаттабеча къовсаме майрали турпали гойтарах. 602-зза гIетта ваха толаме тIом барах, ше цхьание тайп-тайпарча маркаех йола моастагIчун 30 самолет чуяйтарах, феца группаша вIашка тIом беча хана моастагIчун 19 самолет чуяйтарах шозза Советски Союза Турпал яха цIи яла мегаргйолаш ва нов. Амет-Хан Султан».

Н. КОСТИН.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIе

РАДИО: 6.30 — Арений къахьегамхошта передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10—«Грозненский рабочнйи», «Комсомольское племяи» газетий обзор. 7.20—Хоамаши передачай программеи 8.15—«Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.25 — «Лебединое озеро» яхача Чайковске балета тIара музыка. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (нохчий меттала). 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Литературни передача. «Къахьегамца сий лакхдаьннад» яха очерк (гIалгIай меттала). 16.25 — Ашарш. 16.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.45 — Промышленноста болхлошта передача. (гIалгIай меттала). 17.00 — «Халкъа кандидаташ» яха беседа (эрсий меттала). 17.15 — «Шоферех дола дувцар» яха промышленноста болхлошта передача. 17.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — «Литературни НохчГIалгIайче» яха радиовыпуск (эрсий металла). 18.23—Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 —Художественни самодеятельноста дакъалацархоша дIаоала иллеш.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ. 18.20 — Передачай программа. 18.25 — Бераша дола сакъердаме фаьлгаш (гIалгIай меттала). 18.45 — «Амвросий Бучма» яха Iилма—популярни фильм. 19.35 — Ершов ваь 150 шу дизара хетаяь передача. 20.05 — Бераштa дола мультфильм. 20.15 — Кхалнах, шоана. Концерт. 20.45 — Передачай программа. 20.50 — «Обнаженная со скрипкой» яха телевизионни спектакль.

Город Грозне. Алексеевски улицагIа, № 24 йолча цIагIа, яхача гр-кас Квитко Людмила Владимировнас суде деннад город Грозне Социалистически улицагIа, № 190 йолча цIагIа, 2-ча квартире вахаш волча ший марагара Квитко Николай Емельяновичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

Город Грозне. Пушкина улицагIа, № 1 йолча цIагIа вахача гр-нина Леонидов Олег Борисовича суде деннад цигга яхаш йола ший сесаг Леонидова Валентина Макаровна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленния, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции 7/84.

СФ02213. Заказ № 1420.